

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

НА ТЕМУ

«Фінансове забезпечення розвитку підприємства»

Виконав: студент

Групи ПТБД-41

Спеціальності 076 Підприємництво,

торгівля та біржова діяльність

Оглаб'як Андрій Васильович

Керівник

к.е.н., доц. кафедри підприємництва,

торгівлі та прикладної економіки

Романюк Тарас Михайлович

Рецензент

д.е.н., проф., завідувач кафедри

фінансів Левандівський Омелян Тарасович

Зміст

Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Фінансове управління: поняття та основні принципи	6
1.2. Роль фінансових ресурсів в діяльності економічних суб'єктів	12
1.3. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ "ЕНЕЙ"	32
2.1. Огляд діяльності підприємства	32
2.2. Аналіз фінансових звітів	40
2.3. Оцінка фінансового стану підприємства	59
РОЗДІЛ 3. ФІНАНСОВІ ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТОВ "ЕНЕЙ"	65
3.1. Заходи щодо вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів підприємства	65
3.2. Забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ»	68
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ГОЛОВНІ ВИМОГИ	74
Висновок	78
Список використаних джерел	80
Додатки	86

Вступ

Актуальність теми. У сучасних умовах економічного розвитку фінансове забезпечення стає ключовим фактором успішності будь-якого підприємства. Забезпечення не лише поточних потреб у фінансах, але й реалізація стратегічних планів та інвестиційних проектів є вирішальними у забезпеченні стійкого розвитку та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Одним із найважливіших аспектів цього процесу є ретельне планування та ефективне управління фінансами. Враховуючи швидкі та часті зміни у сучасному бізнес-середовищі, важливо мати чітку стратегію фінансового управління, яка враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, що впливають на діяльність підприємства.

У даній бакалаврській роботі ми ставимо перед собою мету проаналізувати та оцінити різноманітні аспекти фінансового забезпечення розвитку підприємства. Ми дослідимо роль фінансів у процесі стратегічного управління, вивчимо методи оцінки фінансової стійкості та ефективності вкладень, а також розглянемо інструменти фінансового аналізу, необхідні для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Наша робота спрямована на виявлення оптимальних шляхів фінансового забезпечення розвитку підприємства з урахуванням сучасних тенденцій у фінансовому менеджменті та бізнесі загалом. Віримо, що результати нашого дослідження будуть корисними для практикуючих менеджерів, академічної спільноти та всіх зацікавлених у глибокому розумінні та оптимізації процесів фінансового управління підприємством.

Метою цієї бакалаврської роботи полягає у ретельному аналізі та оцінці різноманітних аспектів фінансового забезпечення розвитку підприємства.

Завдання дослідження:

1. Дослідити взаємозв'язок між фінансами та стратегічним управлінням, виявлення ключових фінансових аспектів, які впливають на процеси прийняття стратегічних рішень.

2. Вивчити методи оцінки ефективності вкладень у розвиток підприємства, включаючи аналіз ризиків та потенційних доходів.

3. Ідентифікувати та проаналізувати оптимальні стратегії фінансового забезпечення, що сприяють стійкому розвитку підприємства в умовах сучасного бізнес-середовища.

4. Провести детальний аналіз фінансових показників ТОВ «Еней» за останні роки, включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки та інші фінансові звіти.

5. Встановити поточні та майбутні фінансові потреби ТОВ «Еней» з урахуванням стратегічних планів та цілей розвитку.

6. На основі аналізу розробити рекомендації щодо оптимізації фінансового управління підприємством з метою забезпечення його стабільного та стійкого розвитку.

7. Визначити ключові ризики, що впливають на фінансове забезпечення розвитку підприємства, а також виявити можливості для їх мінімізації та використання.

8. На основі отриманих результатів розробити рекомендації для фінансового забезпечення та подальшого розвитку підприємства.

Об'єктом дослідження є підприємство ТОВ «Еней», його фінансовий стан, потреби та можливості для розвитку.

Предметом дослідження є фінансове забезпечення розвитку підприємства.

Методи дослідження. Фінансовий аналіз, прогнозування фінансових потоків, оцінка ефективності інвестицій, аналіз ризиків, порівняльний аналіз.

Джерельна база та стан наукової розробленості теми. Наукові журнали та статті: пошук актуальних наукових статтів у спеціалізованих журналах з економіки, фінансів та управління. Такі видання часто містять результати досліджень та аналізи з питань фінансового управління підприємствами, академічні книги: книги з фінансів та управління, які містять важливі теоретичні основи та методології, які допомогли зрозуміти основні принципи фінансового управління, документи підприємства: фінансові звіти,

річні звіти, стратегічні плани та інші документи ТОВ "ЕНЕЙ". Дослідження і звіти про ринок: ринкові дослідження та аналізи надали інформацію про тенденції розвитку галузі, конкурентну ситуацію та можливі перспективи для підприємства.

Наукова новизна. Розглянуто актуальні теми та проблеми у сфері фінансів та управління підприємствами, такі як сталість розвитку, ефективність інвестицій, стратегічне фінансове управління тощо.

Практичне значення. Результати дослідження надають конкретні рекомендації та інструменти для покращення фінансового забезпечення розвитку підприємства ТОВ "ЕНЕЙ" і, відповідно, сприяти його успішному функціонуванню.

Структура та обсяг бакалаврського дослідження обумовлені метою та його завданнями. Робота складається зі вступу, 4 розділів, 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел з 51 найменувань. Роботу викладено на 100 сторінках друкованого тексту, що містить 19 таблиць, 4 рисунка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Фінансове забезпечення: поняття та основні принципи

Для успішного функціонування будь-якого бізнесу вкрай важливо забезпечити його необхідними фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси підприємства використовуються для виробництва продукції, інвестування, формування оборотних коштів, створення спеціальних фондів стимулювання економіки, виконання зобов'язань перед національною фінансово-кредитною системою, контрагентами і працівниками, розрахунки між підприємствами тощо.

Фінансові ресурси є одним із основних понять корпоративних фінансів. Їх особливість виражається в тому, що вони завжди виступають у грошовій формі і носять розподільний характер, відображаючи формування і використання різноманітних прибутків і накопичень суб'єктів господарювання у сфері матеріального виробництва, країни та невиробничої сфери. виробничі площі.

Саме визначення «фінансових ресурсів підприємства» може тлумачитися по-різному. Тому О. С. Філімоненков визначав фінансові ресурси підприємства як суму власного, позикового та засвоєного грошового капіталу, що використовується підприємством для отримання відповідних доходів і прибутку[2].

В. М. Опарін вважає, що під фінансовими ресурсами розуміють суму коштів, що використовуються в основних фондах і оборотних коштах підприємства, яка характеризує фінансовий потенціал, тобто здатність підприємства здійснювати витрати для отримання доходу. Автор наголошує, що до фінансових ресурсів належать не лише кошти, які є основою виробничого процесу, а й ті, які безпосередньо забезпечують виробничий процес [3].

Такої ж думки дотримується і А.М. Пітер Юджин стверджував, що фінансові ресурси слід розуміти як гроші в розпорядженні бізнесу. Сюди

входять готівка та частина готівки, що використовується в ненакопичуваній формі.

На думку Н.О. Рибалко, фінансові ресурси – це сукупність активів, сформованих зовнішніми та внутрішніми джерелами підприємства, які доступні для розпорядження підприємством на правах власності або тимчасового володіння з метою погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервної діяльності підприємства.

Тому, проаналізувавши існуючі методології, ми вважаємо, що під фінансовими ресурсами слід розуміти суму всіх грошових коштів, якими володіє компанія на певну дату для здійснення основної фінансової та інвестиційної діяльності.

Фінансові ресурси підприємства формуються за рахунок власних фінансових ресурсів та залучених коштів. Основні складові фінансових ресурсів підприємства можна поділити на: виручка, прибуток, амортизаційні відрахування, статутний капітал, кредиторська заборгованість, короткострокові кредити банків.

Характерний зміст фінансових ресурсів визначається наявністю певних показників. Насамперед ці фонди є акумульованими фондами, які утворюються під час виробництва, розподілу та перерозподілу сукупних суспільних продуктів і національного доходу. По-друге, це кінцеві прибутки, кошти, використані в обмін на товари. По-третє, це прибутки після реалізації товару[6].

На корпоративному рівні фінансові ресурси поділяються на внутрішні та зовнішні джерела (табл. 1.1).

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

<i>Внутрішні</i>	<i>Зовнішні</i>	
	Фінансові ресурси, що мобілізовані на фінансовому ринку	Фінансові ресурси, що отримані в порядку перерозподілу
Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства	Кошти від емісії та продажу акцій, облігацій та інших видів цінних паперів	Ресурси, отримані від головних компаній, концернів
Амортизаційні відрахування		
Внески засновників під час формуванні статутного капіталу	Кредити банківських установ та позики юридичних і фізичних осіб	Бюджетні асигнування
Додаткова емісія та розміщення акцій	Фінансовий лізинг	Дивіденди та відсотки за цінними паперами інших емітентів
	Факторинг	
Додаткові пайові та інші внески в статутний капітал підприємства		Страхові відшкодування

Джерело: складено авторами на основі [17].

Фінансові ресурси, що формуються за рахунок залучення різних джерел, дають змогу підприємствам повною мірою реагувати на мінливі потреби ринку, розширювати асортимент продукції та значно збільшувати масштаби виробництва. Проте в процесі формування фінансових ресурсів необхідно дотримуватись оптимального співвідношення між джерелами їх формування для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Успішна діяльність підприємства вимагає розумного управління процесом формування фінансових ресурсів. Правильне управління фінансовими ресурсами компанії включає наступні етапи:

Фінансові ресурси, що формуються за рахунок залучення різних джерел, дають змогу підприємствам повною мірою реагувати на мінливі потреби ринку, розширювати асортимент продукції та значно збільшувати масштаби виробництва. Проте в процесі формування фінансових ресурсів необхідно дотримуватись оптимального співвідношення між джерелами їх формування для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Успішна діяльність підприємства вимагає розумного управління процесом формування фінансових ресурсів. Правильне управління фінансовими ресурсами компанії включає наступні етапи:

Система формування та управління фінансовими ресурсами є складовою частиною фінансового механізму підприємства. Сукупність фінансових стимулів, важелів, інструментів, форм і методів, що регулюють економічні процеси і відносини, створюють механізм формування фінансових ресурсів підприємства. Основні види елементів механізму формування фінансових ресурсів наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Складові елементи механізму формування фінансових ресурсів

Елементи	Зміст
Методи	<p><i>Методи забезпечення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – самофінансування; – мобілізація на фінансовому ринку (страхування, кредитування, акціонування, мобілізація коштів через продаж цінних паперів тощо); – державне фінансування (державне цільове фінансування, державні гарантії, догування та субсидування); – взаємне фінансування. <p><i>Методи регулювання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – планування; – прогнозування; – регулювання; – контроль.
Важелі	ставки податків; норми й порядок нарахування; амортизаційні відрахування; відсоткова ставка; курси цінних паперів; застава; курси валют; обсяги державних закупівель; розмір дотацій і субсидій; умови доступу на ринок
Інструменти	прибуток; податки; лізинг; інвестиції; цінні папери; державні закупівлі; амортизаційні відрахування; кредит; факторинг; валютні цінності; дотації, субсидії, субвенції
Нормативно-правове забезпечення	закони та підзаконні нормативно-правові акти держави та суб'єктів господарювання
Інформаційне забезпечення	<p><i>Внутрішня інформація суб'єкта підприємства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – дані внутрішньої фінансової звітності та бухгалтерського обліку; – висновки внутрішнього аудиту; – доказники фінансового стану підприємства. <p><i>Зовнішня інформація суб'єкта підприємства:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – державне регулювання; – стан розвитку галузі; – індикатори розвитку фінансового ринку; – основні показники грошово-кредитного ринку; – політична та економічна ситуація в державі; – кон'юнктура світового фінансового ринку.
Фінансова політика	дивідендна; політика управління; інвестиційна; амортизаційна; управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю тощо.

Джерело: [11; 12]

Система управління фінансовими ресурсами компанії може вважатися ефективною, якщо вона не тільки раціонально використовує наявні фінансові ресурси, а й активно і системно шукає можливості для подальшого успішного розвитку компанії.

Однією з основних складових механізму формування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є фінансова політика. Це невід'ємна частина загальної стратегії, суть якої залежить від прийнятої компанією філософії

фінансового розвитку, стратегії, що розкриває зміст основних напрямків формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також заходів, що вживаються. Від органу управління залежить досягнення поставлених цілей. З цього випливає, що питання фінансової забезпеченості та залучення додаткових фінансових ресурсів, особливо здійснення цільових заходів розвитку підприємства, є дуже актуальним у сучасних умовах.

Формування фінансових ресурсів компанії є складним і динамічним процесом, який зосереджений на максимальній взаємодії із зовнішнім середовищем та забезпеченні якісного використання цих ресурсів. Тому важливо розуміти, які фактори визначають формування фінансових ресурсів і впливають на їх збалансованість та ефективність використання. На цей процес впливають фактори як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Отже, до внутрішніх факторів слід віднести[14]:

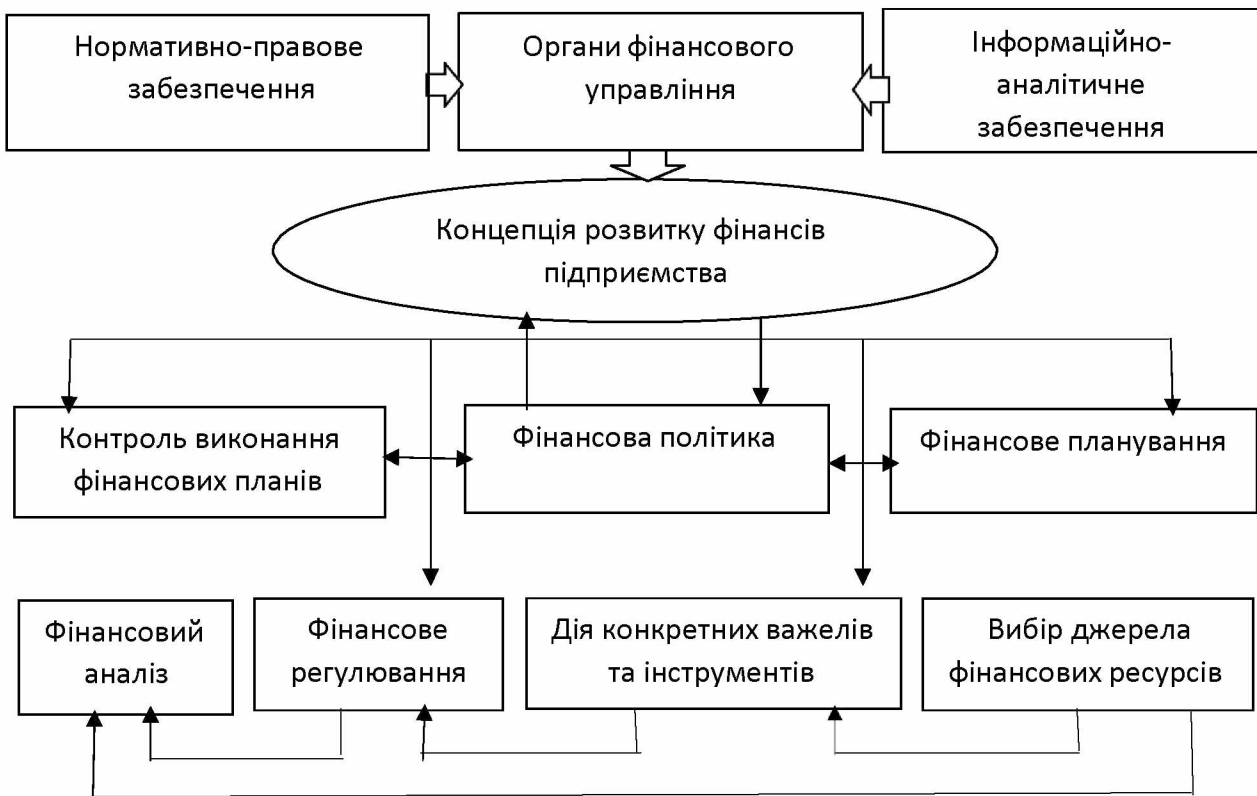
- ступінь досконалості структури фінансової системи підприємства (доопрацювання фінансових завдань);
- поточний аналіз ринку продукції;
- поліпшити співпрацю з посередниками для забезпечення взаємодії стратегії продажів і виробничої стратегії;
- якість організації управління фінансовими ресурсами;
- моніторинг існуючих товарних ринків;
- якість податкового та управлінського обліку;
- впроваджувати цінову політику на основі собівартості виробництва, знаходити шляхи зниження витрат та аналізувати
  - ціни конкурентів;
  - розробити критерії відповідності кваліфікації працівників посадам, які вони займають, як це визначено організаційною структурою, повноваженнями та сферами відповідальності.

Зовнішні фактори, які впливають на використання та формування ресурсів підприємства, включають: інфляцію, зміни цін на ресурси, умови фінансового ринку та загальну економічну ситуацію в країні. Такі чинники здійснюють на вплив та використання фінансових ресурсів шляхом

регулювання структури різноманітних фінансових ресурсів.

Цілі та завдання, які ставить перед собою підприємство, формуються з урахуванням конкретних умов його діяльності, зовнішнього середовища та стратегічних цілей, які ставить керівництво підприємства. Залежно від конкретного періоду кампанії можуть ставитися різні цілі, виходячи із завдань, які вона вирішує. В умовах конкуренції стратегічною метою є збільшення прибутку шляхом збільшення виробництва та розробки ефективних систем, які оптимізують витрати компанії.

На рисунку 1.1 представлена модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів підприємства. Слід зазначити, що всі механізми управління мають дві взаємозалежні сторони, а саме об'єктивну та суб'єктивну. Як видно, об'єктивна сторона механізму формування фінансових ресурсів свідчить про те, що він формується відповідно до вимог об'єктивних економічних законів. Але є й інша сторона цього механізму – суб'єктивність, яка встановлюється корпоративним менеджментом для вирішення проблем, що виникають на конкретних етапах його діяльності.

Рис. 1.1 Модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [8].

У сучасних умовах господарювання підприємства можуть використовувати фінансові ресурси за такими напрямками [7]:

- платежі організаціям фінансово-банківської системи за умови виконання фінансових зобов'язань (бюджетні податки, страхові платежі, сплата відсотків за банківськими кредитами, погашення раніше отриманих кредитів тощо);

- власні кошти інвестуються в капітальні витрати (реінвестиції), пов'язані з розширенням виробництва та технологічним оновленням, переходом на нові прогресивні технології, використанням «ноу-хау» тощо);

- вкладати фінансові кошти в цінні папери інших суб'єктів господарювання: акції, облігації, які є об'єктами купівлі-продажу на ринку;

- використовувати фінансові кошти на соціальні потреби, на благодійні цілі, спонсорство тощо.

Ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства визначається аналітичними показниками. Як посередник у виробничій діяльності підприємства фінансові ресурси забезпечують безперервність виробничої діяльності підприємства в основному за рахунок синхронізації її формування та використання. В іншому випадку дисбаланс у використанні фінансових ресурсів може призвести до зниження ефективності діяльності підприємства або навіть до банкрутства. Кошти, отримані підприємством від реалізації продукції, дозволяють відновити виробничий процес, але частина доходу може бути спрямована на відтворення фінансових ресурсів. Таке використання фінансових ресурсів з метою отримання доходу полягає в розширенні відтворення та підвищенні ефективності всього відтворювального процесу підприємства.

1.2 Роль фінансових ресурсів в діяльності економічних суб'єктів

Фінансові ресурси є важливою частиною системи знань про економічні явища та процеси і тісно пов'язані з умовами господарювання та рівнем розвитку суб'єктів господарювання. Реорганізація характеру фінансових відносин між суб'єктами господарювання, державою, домогосподарствами та

фінансовими установами призвела до заміни традиційних економічних механізмів новими, більш адаптованими до трансформаційних економічних реалій.

Українська економіка потребує системних реформ, трансформації соціально-економічних і фінансових відносин, потребує переосмислення розуміння сутності економіки та значення фінансових ресурсів в економічному просторі та їх ролі в процесі суспільного відтворення.

Визначальною тенденцією господарської діяльності суб'єктів господарювання є забезпеченість фінансовими ресурсами та позитивна ефективність їх використання. Надзвичайна складність і багатоаспектність фінансових ресурсів потребують нової надійної теоретичної та практичної бази для формування та реалізації практичних рішень щодо функціонування механізмів фінансового забезпечення діяльності та розвитку суб'єктів господарювання.

Подальший розвиток фінансових відносин, що супроводжується життєздатністю фінансових ресурсів, представляє нові якісні характеристики та кількісно різноманітні ознаки та характеристики. Органічний зв'язок між існуючими фінансовими відносинами суспільства та фінансовими ресурсами, що концентрують їх матеріальний зміст, пояснює об'єктивну необхідність системного підходу до визначення сутності фінансових ресурсів крізь призму еволюції поглядів на цю економічну категорію.

Економічні категорії відображають суспільні виробничі відносини, які відповідають певним історичним умовам, є об'єктивними і відображають економічне життя людей. Кожна нова економічна категорія відображає сутність життєздатності суспільного розвитку, яка не тільки збагачує існуючі економічні категорії, але й надає нові характеристики для майбутнього.

Економічні категорії являють собою теоретичне вираження і психологічну форму реальних трудових відносин, економічних явищ і процесів. Це теоретичні концепції, які узагальнюють основні характеристики економічних явищ і процесів.

Слово «ресурс» походить від французького «resource», що означає засіб отримання результату. Ресурси входять у різноманітні галузі: біологію, математику, медицину, психологію, соціологію, економіку, технології та політику. Більшість термінів науковців пов'язані з поняттям ресурсів, і в економічному контексті можна виділити такі види ресурсів: природні ресурси, трудові ресурси, фізичні ресурси, економічні ресурси та фінансові ресурси.

Товарно-грошові відносини були ще до появи терміна "фінанси". Розвиток товарно-грошових відносин і виникнення держави та її інститутів призвели до появи фінансів. Для виконання державних функцій необхідним є накопичення і розподіл ресурсів, тобто матеріальними джерелами фіскального існування є валовий внутрішній продукт і національний дохід. Тому фінанси – це економічні відносини, що виникають у зв'язку з об'єктивною необхідністю розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту. Матеріальний зміст фінансів розкривається через існування фінансових ресурсів.

Еволюція економічної категорії "фінансові ресурси" залежить від концептуальних підходів, які визначають роль фінансів в економічній системі та їх значення у відтворювальному процесі. Для країн і суб'єктів господарювання важливе значення займає показник їх діяльності, який є ефективним у використанні фінансових ресурсів. Фінансова політика реалізується на макро- та мікрорівнях через механізми формування, мобілізації, накопичення, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів. Ця політика спрямована на досягнення економічних цілей суб'єктів господарювання.

Щодо науковців немає єдиної думки щодо класифікації фінансових ресурсів як економічних, існують різні, інколи протилежні, погляди.

І. Зятковський зазначав: «...Хоча визначення фінансових ресурсів в економічній літературі досі не є єдиним, усі дослідники сходяться на тому, що вони не визнаються економічною категорією». Л. Окунева дотримується протилежної позиції, стверджуючи, що фінансові ресурси є такими надзвичайно важливою економічною категорією.

Фінансові ресурси є важливою частиною системи знань про фінансові відносини і тісно пов'язані з економічним станом і розвитком країн і корпоративних організацій. Вони поєднують історичні процеси з їх логічним змістом і відображають динамізм економічного існування, що рухається і постійно змінюється в міру виникнення явищ. Тому дуже логічним є виділення фінансових ресурсів як економічної категорії.

Аналіз наукової економічної літератури показує, що фінансові ресурси є досить популярною економічною категорією, яка часто використовується науковцями для проведення досліджень. Щоб розкрити фінансові ресурси як економічну категорію, люди використовували велику кількість концепцій, точок зору та методів для пояснення природи та значення фінансових ресурсів.

Вважаємо за необхідне виділити наступні етапи еволюції економічної категорії «фінансові ресурси». За наявності планової економіки та адміністративно-командної економіки роль фінансово-грошових ресурсів зводиться до посередницької, а фінансові ресурси використовуються в плануванні, регулюванні, розподілі та перерозподілі процесу суспільного відтворення. як коефіцієнт розрахунку.

У радянський період О. Берман визначав фінансові ресурси як виражену в грошовій формі частину національного доходу, яка може бути використана країною (безпосередньо або через підприємства) для розширення відтворення та на національні витрати [21]. Наведений макроекономічний підхід до бачення сутності фінансових ресурсів ілюструє існуючу концепцію зв'язку між виникненням фінансових ресурсів і процесом розподілу та перерозподілу ВВП і національного доходу, в якому домінуюча роль належить фінансовим ресурсам.

Визначаючи поняття фінансових ресурсів, Сенгачов вказував: «...фінансові ресурси народного господарства – це сукупність грошових накопичень, амортизаційних відрахувань та інших засобів, що утворюються в процесі створення, розподілу та перерозподілу народного господарства». Запропоноване в радянський період бачення економічної природи фінансових ресурсів мало два носії: один напрям ґрунтувався на концепції фінансового розподілу, а інший – на концепції фінансового відтворення.

Концепція фіскального розподілу – це процес розподілу та перерозподілу сукупної вартості суспільного продукту, заснований на фінансах і національному доході. Поняття розмноження передбачає врахування всіх етапів репродуктивного процесу.

Природа та застосування економічної категорії фінансових ресурсів на національному рівні розуміються по-різному в залежності від моделі соціально-фінансових відносин (у порядку розподілу валового внутрішнього продукту) – ринкової моделі чи адміністративної. Тобто на макроекономічному рівні, на рівні корпоративного суб'єкта – мікрорівень. Характеристика адміністративної економіко-фінансової моделі полягає в тому, що держава втручається в первинний розподіл ВВП і має перерозподільчу складову, тоді як ринкова модель є протилежною, оскільки держава бере участь у перерозподілі ВВП і має перерозподільну складову. Домінує участь у первинному розподілі через непрямі податки.

У запропонованому науковцями визначенні фінансових ресурсів їхнє розуміння включає в основному такі категорії: грошові ресурси, кошти, доходи та добробут. Існує суперечливий підхід, який поєднує визначення державних фінансових ресурсів із визначенням суб'єкта господарювання та загальне розуміння цієї економічної категорії як суб'єкта господарювання та фінансових ресурсів держави. Ми погоджуємося з існуючим розмежуванням визначення фінансових ресурсів на макроекономічному рівні та на мікроекономічному рівні.

Перехід до ринкової економіки, що відбувся після здобуття Україною незалежності, став важливим рушієм змін у світогляді наукової спільноти, зокрема фінансової теорії. Відповідно, з появою нових умов господарювання фінансові ресурси набули нового суттєвого значення і ролі в процесі суспільного відтворення.

У поглядах багатьох учених на фінансову категорію спостерігається нова тенденція, яка сформувалася в період зародження ринкового господарського механізму. Актуальними на той час були правила: «Фінансові ресурси – це єдиний вид ресурсу суб'єкта господарювання, який має здатність

безпосередньо та з мінімальними інтервалами часу перетворюватися в будь-який інший вид ресурсу» [9].

Лише з появою орієнтирів щодо природи ринкових механізмів і важелів управління економічні суб'єкти почали шукати джерела виживання та розвитку. Вони діяли на основі комерційних розрахунків, дотримуючись принципів самофінансування, саморегулювання та самоокупності, змінюючи підхід до джерел фінансування та зосереджуючись на внутрішніх ресурсах – прибутках і амортизаційних відрахуваннях. Проте у перехідний період, коли формується ринкова основа бізнесу, внутрішні ресурси або частково задовольняють потреби діяльності, або їх майже немає. Тому залучення банківських кредитів та інших інструментів кредитування стає актуальним питанням фінансування діяльності та розвитку багатьох суб'єктів господарювання різних форм власності.

Приблизно в цей час науковці почали помічати зміни у визначенні фінансових ресурсів. Велика кількість різних трактувань свідчить про те, що ні на національному рівні, ні в науковому середовищі не розроблено єдиної теоретичної концепції цих змін і практичних заходів для їх реалізації. Думки вчених розділилися: одні підтримують швидкі зміни на основі моделей фінансових відносин у західних країнах, інші виступають проти нововведень, а дехто пропонує поступові, еволюційні зміни з урахуванням економічних умов країни на той час.

Трактування фінансових ресурсів суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки є досить різноманітним і багатогранним. Зазначається, що прирівнювання фінансових ресурсів до валюти, активів і капіталу суб'єктів господарювання не є цілком коректним і зрозумілим в економічній науці. Незважаючи на певний збіг та взаємозв'язок між цими економічними категоріями, вони залишаються досить незалежними одна від одної.

Суттєвими характеристиками фінансових ресурсів суб'єктів господарювання є їхнє розуміння як економічних ресурсів, що забезпечують господарську діяльність і здатність погашати фінансові зобов'язання перед іншими суб'єктами фінансових відносин, а також відображають фінансові

результати відтворювального процесу. Ринкові умови господарювання характеризуються доступом до фінансових ресурсів, роль і значення яких пов'язані з відокремленням матеріального відтворення. Негативні та фальшиві прояви цієї тенденції свідчать про фінансову нестабільність у світі та Україні. Розрив між фінансовою валютою та матеріальними фінансами в економічному розвитку призводить до фінансових проблем, які необхідно вирішувати шляхом збалансування та координації різних компонентів суспільного відтворення.

Сучасні трактування фінансових ресурсів відображають актуальні економічні проблеми та тенденції, серед яких виділяються наступні.

П. Стецюк розглядає фінансові ресурси з точки зору фінансового менеджменту: «Встановлюючи якісну характеристику та цільову функцію фінансових ресурсів, можна дати таке визначення: фінансові ресурси підприємства (комерційної організації) є його найбільш ліквідними активами, що забезпечують безперервність грошового потоку підприємства» [13]. Відмінність цього трактування від інших наукових визначень полягає в розкритті фінансових ресурсів через призму фінансового менеджменту. Основний акцент робиться на забезпеченні безперервності грошових потоків завдяки плануванню, прогнозуванню, аналізу та оцінці ефективності використання фінансових ресурсів підприємства з метою прогнозування та запобігання фінансовим проблемам.

Заслуговує на увагу визначення фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, запропоноване О. Гудзем з точки зору ліквідності активів: «...фінансові ресурси підприємства – це сукупність усіх наявних у його розпорядженні активів з високою ліквідністю. метою є виконання своїх фінансових зобов'язань і розширене відтворення» [7].

І. Бланк класифікує фінансові ресурси за формою власності на власні та залучені. Тому доцільно розглядати фінансові ресурси суб'єкта господарювання як грошові кошти та інші ліквідні оборотні активи, що акумулюються та авансуються з джерел, які суб'єкт господарювання володіє, позичає або залучає для задоволення економічних потреб та інтересів у своїй господарській діяльності.

З метою глибшого розуміння економічного змісту фінансових ресурсів суб'єктів господарювання розглянемо функції, які вони виконують. Таким чином, урахувавши сутність економічної категорії «фінансові ресурси суб'єктів господарювання», можна визначити наступну функціональну конфігурацію. Спочатку, вони створюють фінансову базу для становлення суб'єктів господарювання. На початковому етапі формування суб'єкта господарювання фінансові ресурси генеруються без залучення позикових коштів, а шляхом внесків засновника, таких як грошові внески, майнові вкладення і емісія цінних паперів.

Забезпечте регулярне або розширене масове відтворення та безперервність виробничих процесів. Просте відтворення базується на використанні амортизаційних відрахувань і розширюється за рахунок отриманого прибутку та здійснення капітальних інвестицій. Забезпечення безперервності виробничого процесу досягається, з одного боку, через забезпечення фінансовими ресурсами, а з іншого – результатами їх використання у виробничому процесі.

Дбайте про фінансову стабільність і рівновагу. Це фінансове положення суб'єкта господарювання можна забезпечити, оптимізуючи склад фінансових ресурсів, навіть якщо це означає пожертвування деякими з найкращих якісних характеристик фінансових ресурсів.

Різноманітні форми фінансової діяльності підприємства неможливо звести лише до задоволення фінансових потреб, які зумовлені зміною обсягів господарської діяльності, зумовленими необхідністю управління окремими видами оборотних активів, заміщенням необоротних активів, що вибувають, або пов'язані з їх поточним збільшенням. На цьому етапі все більше підприємств усвідомлюють необхідність свідомо вести перспективне управління фінансовою діяльністю, використовувати наукові методи для прогнозування напрямків і форм фінансової діяльності, адаптуватися до загальних цілей розвитку підприємства та умов, що змінюють фінансове середовище. Фінансова стратегія є ефективним інструментом перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства у відповідь на суттєві зміни

макроекономічних показників, національних систем контролю ринку та фінансових умов за умови реалізації загальних цілей розвитку компанії. Кон'юнктура ринку та пов'язана з нею невизначеність.

На сучасному етапі розвитку економіки науковці та практики все більше уваги приділяють у своїх дослідженнях питанню корпоративної фінансової стратегії як невід'ємної частини загальної стратегії. Такий підхід пов'язаний з тим, що фінансова діяльність суб'єктів господарювання вже не може обмежуватися оперативним управлінням різними складовими фінансових ресурсів: походженням і напрямком їх використання. Проте на сьогодні не існує єдиної методики визначення поняття «фінансова стратегія» та стратегія фінансового розвитку, що перешкоджає розробці ефективних механізмів управління стратегіями фінансового розвитку [2].

Аналіз давності та змісту наукових публікацій, присвячених розробці фінансових стратегій виробничих підприємств, показує, що вони відповідають тенденціям макроекономічних показників галузей економіки України [3]. Видно, що фінансова стратегія підприємства – це визначення довгострокових фінансових цілей і завдань підприємства, включаючи формування, управління та планування фінансових ресурсів підприємства з метою підвищення вартості підприємства. При цьому забезпечується фінансова рівновага. Формулювання фінансової стратегії компанії на даному етапі базується на новій концепції управління – методології «стратегічного менеджменту», яка активно впроваджується на підприємствах США і більшості країн Західної Європи з початку 1970-х років. Концепція стратегічного управління відображає чітке стратегічне позиціонування (включаючи фінансовий стан) підприємства, яке виражається у механізмі та формі взаємодії принципів і систем цілей діяльності підприємства, елементів економічної та організаційної структури. Пристосовуватися до змін зовнішнього середовища.

Стратегічне управління здійснюється на основі розробки методології стратегічного планування, яка є базовою основою стратегічного управління. На відміну від звичайного довгострокового планування, стратегічне планування базується на концепції виведення сформованих тенденцій розвитку, але також

розглядає можливості та небезпечні системи розвитку компанії, які можуть змінити ситуацію сформовані тенденції в майбутньому періоді.

Як об'єкт стратегічного управління підприємство є відкритою та складною системою, що об'єднує різноманітні напрями та форми господарської діяльності його різних структурних підрозділів праці.

Таблиця 1.3

**Існуючі підходи з позиції різних авторів щодо визначення категорії
«фінансова стратегія підприємства»**

Автор визначення, джерело	Визначення з позиції автора	Ключове поняття з визначення
Дикань Л. В. [4]	«Фінансова стратегія підприємства – стратегія, що спрямована на управління його фінансовими ресурсами»	Управління фінансовими ресурсами підприємства
Лукіна Ю. В. [5]	«Фінансова стратегія – стратегія, метою якої є підвищення багатства власника підприємства»	Підвищення багатства власника підприємства
Станіславчик Е. Н. [6]	«Фінансова стратегія – стратегія, метою якої виступає підвищення вартості підприємства за умови забезпечення фінансової рівноваги»	Підвищення вартості підприємства
Чандлер А. Д. [7]	«Фінансова стратегія – визначення основних довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства й утримання курсу дій, розподілу ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей»	Визначення довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства
Поддєрьогін А. М. [8]	«Фінансова стратегія – стратегія, що включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стійкості підприємства за ринкових умов господарювання».	Методи та практика формування та планування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [19].

Тип стратегії розвитку підприємства також відіграє важливу роль у парадигмі стратегічного управління, заснованої на відмінностях у рівнях. У цій системі управління стратегії поділяються на три основні типи: корпоративна стратегія, функціональна стратегія та стратегія окремого господарського підрозділу.

Корпоративна стратегія визначає загальні перспективи розвитку підприємства. Він покликаний виконувати корпоративну місію та забезпечувати найбільш повну реалізацію основної мети корпоративної діяльності – максимізації добробуту власника.

Як правило, функціональна стратегія підприємства формується на основі

основних видів діяльності найважливіших функціональних підрозділів підприємства. Основні стратегії на цьому рівні включають: маркетинг, виробництво, фінанси, люди, інновації.

Стратегія корпоративної бізнес-одиниці (бізнес-стратегія) зазвичай розробляється для вирішення двох основних цілей - забезпечення конкурентної переваги певного виду бізнесу та підвищення його прибутковості. Взаємозв'язок загальних і фінансових стратегічних цілей підприємства можна порівняти у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4
Взаємозв'язок загальних і фінансових стратегічних цілей підприємства

Загальні стратегічні цілі	Фінансові стратегічні цілі
Збільшення ринкової частки	Зростання доходу
Підвищення якості товару	Зростання дивідендів
Більш низькі витрати в порівнянні з конкурентами	Збільшення доходів на інвестиційний капітал
Розширення асортименту продукції і підвищення їх привабливості	Підвищення кредитного та облігаційного рейтингів
Зміцнення репутації перед споживачами	Зростання потоків готівки
Підвищення рівня (якості) обслуговування	Підвищення курсової вартості акцій
Розширення зони застосування інновацій	Покращення й оптимізація структури та джерел доходів

Джерело: [5].

Необхідність формулювання фінансових стратегій полягає головним чином у формулюванні загальної стратегії підприємства та розкритті її зв'язку та взаємозалежності із загальними стратегічними цілями підприємства.

При формулюванні загальних стратегічних цілей необхідно враховувати її фінансову складову, але також необхідно враховувати, що фінансові цілі можуть модифікувати процес формування загальної стратегії компанії.

Як видно з таблиці 1.4, фінансові стратегічні цілі формуються на основі загальних стратегічних цілей, які ставить підприємство, і вони безпосередньо пов'язані між собою.

Згідно з визначенням сучасною парадигмою управління підприємством найважливіших сутнісних характеристик фінансової стратегії, можна виразити

її зміст так: «Фінансова стратегія є однією з найважливіших функціональних стратегій підприємства. Вона забезпечує, встановлюючи довгострокові фінансові цілі, будуть обрані найбільш ефективні способи реалізації, відповідним чином скореговані формування та напрямки використання фінансових ресурсів відповідно до зовнішніх умов, визначено основний напрямки розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин.

1.3 Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності

Як невід’ємна частина глобальної системи, українська економіка є однією з найслабкіших її ланок і дуже вразливою до кризових явищ. Це питання впливає на становище кожного бізнесу та громадян загалом. Враховуючи економічну нестабільність країни, кожен бізнес повинен більш детально проаналізувати свою діяльність, щоб швидше виявити загрози банкрутства та знайти шляхи стабілізації економічної ситуації. Для цього використовується фінансовий аналіз діяльності підприємства.

Фінансовий аналіз – це метод накопичення, перетворення та використання зібраної інформації фінансового характеру з метою оцінки ретроспективного та перспективного фінансового стану підприємства; передбачення.

Успішне виконання завдань, які передують фінансовому аналізу, залежить від певних умов.

Першою умовою є знання фінансової звітності компанії та того, як вона є джерелом інформації для розрахунку всіх фінансових показників. Якщо використовувати неправильні показники, розрахунок втрачає свою економічну сутність і може призвести до неправильних рішень керівників підприємств.

Другою умовою є вміння застосовувати методи фінансового аналізу (рис. 1.2). Необхідно враховувати не лише кількісні результати корпоративної діяльності, а й якісні судження.

Рис. 1.2 Методи аналізу фінансової діяльності підприємства

Джерело: [32]

Третя умова - уточнення мети фінансового аналізу, для вирішення цієї мети необхідно розробити план дій, оскільки план розрахунків аналізу ліквідності компанії відрізняється від даних компанії.

Четверта умова – це робота великої кількості аналітичних інструментів, виходячи з типу розрахунків і зручності наявної інформаційної бази. Наприклад, для того, щоб оцінити вартість капіталу у фінансовому аналізі, висококваліфікований менеджер повинен знати багато різних методів і він повинен вибрати найбільш відповідний для даних потреб метод за наявності відповідних даних.

П'ята умова визначає сутність економічної категорії, яка полягає в отриманні максимально точних результатів при мінімальних витратах, що дозволяє підприємству збільшити прибуток.

Шоста і остання необхідна умова – це інтереси особи, яка керує підприємством. Після проведення необхідних фінансових розрахунків, особа, яка керує підприємством, повинна прийняти найбільш правильні управлінські рішення в області фінансової політики підприємства [3].

Основою інформації для розрахунку показників фінансової діяльності

підприємства є дані річної фінансової звітності: балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал, дані статистичної звітності та інші операційні дані підприємства. Для будь-якого підприємства велике значення має майновий стан, який формується в процесі виробничо-господарської діяльності. Він включає аналіз таких аспектів, як ліквідність, платоспроможність, фінансова стабільність тощо, допомагаючи компаніям побачити свої слабкі сторони, загрози банкрутства та знайти шляхи вирішення цих проблем.

Успішне функціонування підприємства в ринкових умовах значною мірою залежить від того, як здійснюється складний процес управління підприємством, суть якого зводиться до пошуку та прийняття найбільш ефективних рішень та їх реального виконання. У розвитку української економіки все більшого значення набуває системний підхід до управління бізнесом. Тут об'єкт дослідження – суб'єкт господарювання – необхідно аналізувати як складну економічну систему. Економічна система потребує тісного взаємозв'язку між усіма її елементами та частинами. Тому системний підхід створює умови для оптимізації роботи на підприємстві.

Методика комплексного дослідження фінансової діяльності передбачає певну структуру її елементів, що забезпечує її науковість та організаційні можливості.

Сьогодні в науковій літературі пропонується велика кількість показників, що характеризують фінансовий стан компаній. Таким чином, виділяють наступні групи показників: власний капітал, рентабельність діяльності підприємства.

Проте не завжди доцільно проводити систематичне дослідження всіх груп показників фінансового стану підприємства. Тільки в процесі використання різноманітних методів діагностики можна побачити основні «проблемні» сторони діяльності підприємства.

У науковій літературі подана чітка характеристика основних методів оцінювання фінансового стану підприємства (табл. 1.5).

Характеристика основних методів оцінки фінансового стану

№ пп	Методи	Характеристика
1.	Метод фінансових коефіцієнтів	Він передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, прибутковість діяльності (рентабельність), майновий стан і ділову активність. Склад і алгоритми розрахунку коефіцієнтів різноманітні і залежать від обраної методики, яка затверджена нормативними документами або регламентується певними відомствами.
2.	Оцінка фінансового стану звикористанням абсолютних показників	Він використовується для оцінки рівня фінансової стійкості з точки зору прибутковості компанії. Граничний аналіз
3.	Рейтингова оцінка	Він класифікує підприємства за певними характеристиками, враховуючи фактичні рівні та оцінки показників фінансового стану. Перевага рейтингових оцінок полягає в тому, що ряд підприємств можна чітко ранжувати на основі обраних характеристик
4.	Матрична оцінка	Основою матричної оцінки є побудова матриці набору фінансових показників і перетворення її в матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Це дозволяє порівнювати рейтингові оцінки на основі цих показників. Його також можна використовувати при створенні матричних сальдо та сальдо касових чеків
5.	Дискримінантні моделі	Визначити ймовірність банкрутства можна на основі розробки (або використання) комплексної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Розрізняють однофакторні (коефіцієнт Бівера, Вейбеля) і багатфакторні (Альтман, Ліз, Таффлер, Спрінгейт, Терещенко, Савицька та ін.) моделі

Джерело: [6]

Можна побачити, що для аналізу фінансового стану підприємства необхідно застосовувати різні методи та моделі такого аналізу. Сьогодні в науковій літературі їх кількість і сфера застосування значною мірою залежать від цілей аналізу та поставленого завдання.

Ми вважаємо недоцільним використовувати всі запропоновані моделі одночасно. Варто вибрати найкращу модель для конкретних обставин конкретного бізнесу або поєднати кілька моделей, які відповідають конкретним критеріям.

Важливим етапом є розробка стратегії розвитку компанії після отримання діагнозу фінансового стану. Він повинен складатися з певних етапів. На основі наукової літератури запропоновано алгоритм формування стратегії розвитку підприємства на основі діагностики фінансового стану (рис. 1.3).

Рис. 1.3 Алгоритм поетапної розробки стратегії розвитку підприємства на основі діагностики фінансового стану

Джерело: [17].

Алгоритм дає можливість приймати ефективні управлінські рішення для поетапного розвитку підприємства, враховуючи не тільки економічну ситуацію в країні чи підприємстві, а й зовнішнє середовище та поточну фінансову ситуацію всередині підприємства.

Усі користувачі бухгалтерської (фінансової) звітності зацікавлені в об'єктивній оцінці фінансового стану, який міжнародні стандарти бухгалтерського обліку поділяють на три основні групи:

- 1) персонал, який безпосередньо займається бізнесом на підприємстві;

2) особи, які не працюють на підприємстві, але мають прями економічні інтереси в підприємстві (наприклад, власники акцій);

3) люди, які мають опосередковані економічні інтереси в цьому бізнесі (податкові служби; фондові біржі, що займаються купівлею та продажем цінних паперів; установи, що контролюють ціни, імпорт та експорт; профспілки та ін.).

Якщо керівник підприємства не бере активної участі в діяльності підприємства, то в умовах нестабільної економіки підприємство швидко збанкрутує через недостатньо ефективні структури управління.

На рівні управління господарством необхідно визначити такі основні проблеми, як:

- частота, з якою виконується цей аналіз;
- основні показники аналізу для моніторингу;
- розуміння, значення та застосування аналізу.

Після розрахунку всіх необхідних фінансових показників перед керівниками підприємств постає проблема їх удосконалення з метою визначення заходів щодо збільшення прибутку.

Основними заходами щодо покращення показників фінансової діяльності господарств вважаємо:

- збільшення виручки за рахунок збільшення кількості реалізованої продукції необхідно враховувати можливі збільшення випуску підприємства;
- збільшення виручки за рахунок мінімізації витрат на виробництво необхідно порівняти витрати за плановий і звітний період і розрахувати витрати на виробництво на 1 гривню реалізованої продукції;
- збільшення доходів за рахунок підвищення якості продукції, сертифікації технології виробництва, якості сировини та іншого статусу відповідності;
- модернізувати технологію виробництва, впроваджувати новітні технології для підвищення продуктивності праці;
- розробити нові маркетингові стратегії для збільшення попиту на

продукт і заохочення виробництва більшої кількості;

- підвищувати кваліфікаційний рівень працівників; працівники повинні не тільки виконувати свою роботу, а й придумувати шляхи вдосконалення виробництва та підприємства в цілому.

Враховуючи нестабільність економіки нашої країни, компанії повинні постійно аналізувати свою діяльність за допомогою важелів фінансового аналізу, щоб мати можливість поєднувати економічний розвиток компанії з її стійкістю в кризових ситуаціях.

Підводячи підсумок, можна сказати, що фінансові результати – досить складна та багатоаспектна категорія. Головною метою діяльності підприємства на ринку є фінансові результати у вигляді прибутку, який є одним із ключових показників, що визначають ефективність його діяльності. Інформація про фінансову діяльність відображається у фінансовій звітності компанії та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості компанії та є основним джерелом інформації для потенційних партнерів.

Показники оцінки фінансового стану підприємства повинні дозволяти всім, хто має економічні стосунки з підприємством, отримати відповідь на питання про надійність підприємства як партнера з фінансової точки зору і, отже, прийняти рішення щодо економічної доцільності встановлення таких відносин з підприємством

Ще один напрям удосконалення фінансового аналізу – звернення до західної практики, адже ні для кого не секрет, що західні країни мають набагато кращі та стабільніші економічні умови, ніж наші. Але в той же час ми не повинні забувати про відмінності між регуляторним і правовим наглядом у різних країнах.

Ми вважаємо, що успішне функціонування підприємства в ринкових умовах значною мірою залежить від того, як здійснюється складний процес управління підприємством, суть якого полягає у пошуку та прийнятті найбільш ефективних рішень та їх реальному виконанні. Отже, можна зробити висновок, що для успішного фінансового аналізу підприємства

необхідно вибрати правильні методи та показники, які найкраще описуватимуть суть фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ "ЕНЕЙ"

2.1 Огляд діяльності підприємства

ТОВ «ЕНЕЙ» зареєстровано 6 липня 1998 року, юридична адреса: 76010, Івано-Франківська область, місто Івано-Франківськ, вулиця Ленкавського, будинок 30.

Керівник організації – Батьків Богдан Михайлович. Розмір статутного капіталу – 10 716 188,78 грн. Підприємство здійснює свою діяльність на підставі свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи.

06.07.1998 вид діяльності змінено з 51510 на Транспортно-перевантажувальні послуги для робіт і послуг, що не виконуються в порядку заселення. Крім того, 6 липня 1998 року змінено розмір статутного капіталу з 6 000 000 грн.

Основний вид діяльності[33]:

«49.41 Вантажний автомобільний транспорт»

Інші:

«46.71 Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами»;

«77.11 Надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів Код ДРПОУ16288428».

Метою діяльності товариства є отримання на основі отриманого прибутку законного прибутку, задоволення попиту населення на його продукцію, роботи та послуги, реалізація соціально-економічних інтересів учасників товариства.

Господарська діяльність підприємств здійснюється на основі укладених угод і контрактів. Товариство є вільним у виборі предмета договору та визначенні обов'язків його учасників.

Підприємство відповідно до законодавства України є юридичною особою, що має самостійне майно, самостійний баланс, рахунок в установі

банку, право від свого імені укладати угоди, набувати майнові та особисті немайнові права, брати на себе обов'язки і представляти себе в суді.

Товариство бере на себе зобов'язання всім своїм майном і може стягувати податки відповідно до чинного законодавства. Підприємство має печатки, печатки та бланки із зазначенням свого найменування та ідентифікаційного номера, маркування вантажу та інших реквізитів. При виготовленні печаток, бланків, товарних знаків він має право використовувати будь-який шрифт і разом із найменуванням однією або кількома мовами. Знаки для товарів і послуг підприємства можуть використовуватися зареєстрованим і незареєстрованим способом і розміщуватися на печатках, печатках, бланках та інших матеріальних носіях.

У ТОВ «ЕНЕЙ» зареєстровано, 28 одиниць автотранспорту в користуванні, та 6 ліцензій.

Однією з головних вимог до роботи цього бізнесу є чітко встановлені норми та стандарти щодо якості продукції.

Прибуток компанії складається з прибутку, отриманого від доходів від господарської діяльності, за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат на оплату праці. Відсотки за банківськими кредитами сплачуються за рахунок балансового прибутку підприємства, а також податків та інших бюджетних платежів, передбачених законодавством України. Чистий прибуток повністю залишається в розпорядженні компанії. Напрямок використання прибутку визначається засновником підприємства.

Трудова діяльність підприємства здійснюється на підставі укладених трудових договорів, контрактів та інших формах, передбачених чинним законодавством України.

Товариство забезпечує громадянину, праця якого використовується, умови та охорону праці, її оплату не нижче встановленого в країні мінімального рівня, а також інші соціальні, економічні гарантії.

Діяльність підприємства припиняється у зв'язку з реорганізацією або ліквідацією. У випадках, передбачених чинним законодавством, рішення про припинення діяльності товариства приймається виключно засновниками або

іншими органами.

За даними податкового реєстру України, контрагент ТОВ «ЕНЕЙ» перебуває на обліку в органах доходів і зборів та зафіксовано, що станом на 22 лютого 2024 року не має податкової заборгованості згідно реєстру «Дізнайся більше про своїх бізнес-партнерів», дійсне свідоцтво платника ПДВ у реєстрі платників податку на додану вартість та відсутність реєстрації у реєстрі неприбуткових установ та організацій.

Ознака прибутковості (станом на 27.03.2024): дійсне свідоцтво ПДВ – індивідуальний податковий номер: 256538309097.

Товариство самостійно веде оперативний, бухгалтерський та статистичний облік результатів своєї діяльності.

У реєстрі судових рішень знайдено 4 документів, в яких згадується контрагент товариство з обмеженою відповідальністю транспортно-виробнича фірма.

Відповідальність за стан бухгалтерського обліку та своєчасне подання бухгалтерської та іншої звітності несе головний бухгалтер Товариства, повноваження якого визначаються чинним законодавством.

Операційний рік - з 01 січня по 31 грудня (включно). Товариство та його посадові особи несуть юридичну відповідальність за достовірність даних, що містяться в річному звіті та балансі.

Сьогодні для досягнення поставлених цілей і вирішення різноманітних завдань створюється велика кількість організацій, які базуються на принципах розподілу праці та відповідальності. Оскільки організації створюються для задоволення різноманітних потреб людей у продуктах чи послугах, вони мають різні цілі, розміри, структуру, форми власності та інші параметри. Враховуючи таку велику різноманітність характеристик, це важливо при розгляді організацій як об'єктів управління.

Перед організаціями різної складності та галузевої приналежності стоїть безліч цілей і завдань, а це означає, що управління ними вимагає спеціальних знань і мистецтва, методів і прийомів забезпечення ефективної спільної діяльності працівників усіх структурних підрозділів.

Попередньо узгоджена та взаємопов'язана колективна діяльність передбачає виконання функцій, які керують цією діяльністю. Зростання складності та комплексності внутрішнього середовища, а також посилення негативного впливу зовнішнього середовища зумовлюють те, що ефективність діяльності будь-якої організації все більше залежить від якості її системи управління.

На сьогоднішній день в науковій літературі існує велика кількість визначень систем управління підприємством. Кожне визначення відповідає методології певної наукової частини і відповідно підкреслює певний аспект функціонування, побудови та управління системою. Внутрішні відносини тощо. Так, О.С. Іванілов визначив систему управління бізнесом як принципи та механізми прийняття рішень, інформаційного потоку, планування, а також системи мотивації та матеріального стимулювання.

В.В.Хрущенко підкреслював, що системою управління можна назвати технічну реалізацію конкретної апаратної, специфікації, функціональної версії, яка вирішує конкретну задачу управління. Системою управління вважається система, призначена для виконання таких операцій над керованим об'єктом, які приводять цей об'єкт в необхідний стан і/або забезпечують певні кількісні або якісні значення параметрів процесів, що в ньому відбуваються.

Система менеджменту організації вважається системою, перш за все, концепцією, яка обмежує набір елементів, що містяться в ній, до певного набору елементів, які тісніше пов'язані один з одним, ніж із зовнішніми елементами системи, тому на цю систему впливає зовнішнє середовище. Елементи, що містяться в системі, об'єднані єдиною метою або загальними правилами поведінки.

Надання визначення систем управління з точки зору того чи іншого історико-економічного контексту лише знижує рівень термінологічної стійкості цього поняття. Вирішальним тут має стати визначення характеристик системи управління підприємством, виходячи з того, що система управління підприємством є складним явищем і є предметом дослідження різних дисциплін.

Особливо одна з наукових систем знань, що виникла в 1920-х роках, її методологія повинна бути використана як основа для дослідження систем управління підприємством. У цій теорії організації як конкретні явища навколишньої дійсності виступають не тільки як об'єкти дослідження, а й як методологічна основа організаційних методів, що вивчають закономірності розвитку природних і економічних процесів.

Для пояснення доцільності розгляду системи управління підприємством з точки зору теорії організації, перш за все, система управління є втіленням організаційного досвіду, який проявляється у зв'язках і взаємодії між її структурними елементами (відділ, посада тощо). Крім того, як уже зазначалося, основою для якісного дослідження систем управління бізнесом повинні бути положення системного підходу, який є одним із основних методів наукового дослідження соціально-економічних систем.

Дотримання системних принципів при встановленні характеристик системи управління підприємством є очевидним. По-перше, це є цілісним комплексом ієрархічно впорядкованих та взаємопов'язаних прямими та зворотними зв'язками елементів, які керують діяльністю підприємства, що в свою чергу є класичним об'єктом дослідження теорії систем. Крім того, вплив інформаційного фактора на функціонування системи управління підприємством неоспоримий, оскільки він проявляється через організацію обігу інформації в каналах системи управління, що може призвести до невідповідності якісних і кількісних характеристик інформації під час прийняття рішень. В такому випадку, система управління підприємством стає предметом дослідження кібернетики, яка аналізує закони функціонування кібернетичних систем, пов'язаних із сприйняттям, зберіганням, обробкою та обміном інформацією.

Водночас система управління підприємством є соціальною системою, яка відноситься до впорядкованого цілого, утвореного в певному аспекті групою взаємодіючих індивідів та окремих груп. Оскільки вирішальним компонентом соціальних систем є люди, відповідні аспекти їхньої діяльності (професійна, духовна, психосоціальна) роблять системи управління бізнесом темою дослідження соціології та психології.

Правильна характеристика загальних визначень систем управління бізнесом показує, що кожне визначення відповідає методології певної частини науки і тому має свої специфічні організаційні характеристики.

Тому доцільно визначити характеристики систем управління бізнесом, оскільки це комплексне явище, яке є предметом різноманітних наукових досліджень.

Підтвердження та встановлення цих наукових вичерпних переліків стане корисною основою для формування методологічної основи дослідження системи управління бізнесом.

Ефективність планування значною мірою залежать від організації процесів на підприємстві. Функція планування має дві організаційні форми, відповідно до яких будується система організації планування підприємства:

- централізація;
- децентралізація.

Централізована форма полягає у створенні на підприємстві спеціального планового відділу, який підпорядкований безпосередньо керівнику підприємства або його заступнику. Система планування координує роботу відповідних структурних підрозділів підприємства. Проте тенденції розвитку сучасних підприємств пов'язані з розширенням сфери діяльності, збільшенням диверсифікації тощо, що унеможливує планування роботи з одного центру.

При використанні децентралізованої форми управління планова діяльність на підприємстві здійснюється на трьох рівнях:

1. На рівні вищого керівництва, де відбувається стратегічне планування діяльності. Цей рівень включає службу стратегічного менеджменту.
2. На рівні виробничих одиниць, де проводиться тактичне планування. Тут працюють планові відділи на кожному виробничому підрозділі.
3. На рівні виробничих ланок, де здійснюється оперативне та поточне планування техніко-економічних показників. Цей рівень включає відділи виробничого планування та контролю.

Основне навантаження, яке планується при децентралізованій формі, зосереджується на рівні виробничої ланки з урахуванням її специфіки.

Різні підприємства можуть мати різні рівні деталізації функцій планування. Існують також варіанти надання послуг з планування в рамках бізнесу.

У вітчизняних компаніях планування децентралізоване. Функція планування діяльності розподілена між різними функціональними відділами.

Таким чином, основні функції Міністерства планування та економіки (ПЕВ) включають:

- керівництво планово-економічною роботою підприємства (організація та загальне керівництво розробкою перспективних і поточних планових проектів підприємства, а також планування діяльності різних структурних підрозділів);

- організовує планово-економічну роботу щодо нормування, ціноутворення, пошуку та використання резервів виробництва тощо;

- організація комплексного економічного аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства та підготовка статистичної звітності;

- розробляти форми і документи техніко-економічних, оперативно-виробничих планів, розрахунків економічних вигод;

- контролювати виконання плану окремими магазинами та службами підприємства.

До складу ПЕВ можуть входити окремі структурні підрозділи (відділи, бюро, групи) за окремими напрямками: техніко-економічного планування, економічного аналізу, витрат, цін, регламенту тощо.

В процесі роботи ПЕВ взаємодіє з відділом головного технікуму, відділом збуту, відділом праці та відділу заробітної плати; цехи основного, допоміжного та обслуговуючого виробництва.

Таким чином, в ході планової діяльності в бізнесі залучаються топ-менеджмент, група планувальників, керівників підрозділів і експертів.

Вище керівництво бере участь у формуванні стратегії компанії, визначаючи основні етапи планування та послідовність, у якій планова робота буде здійснюватися. Команда планування бере участь у формуванні корпоративної стратегії, аналізує внутрішнє та зовнішнє середовище, робить

прогнози, надає технічні консультації щодо планування та готує остаточну версію плану.

Керівники середньої та вищої ланки та фахівці відділу розробляють оперативні плани. Експерти також прогнозують та аналізують внутрішнє та зовнішнє середовище компанії.

Склад і обсяг регламентних послуг для даного підприємства залежать від його розміру, типу виробництва, типу організаційної структури та особливостей управління. Кожне підприємство самостійно обирає структуру своїх планово-економічних галузей.

На великих підприємствах створюється окремий відділ планової служби, чисельність працівників якого залежить від рівня планової роботи.

Компанії середнього розміру мають переважно одного штатного працівника, який відповідає за планування.

Для малого бізнесу рекомендується найняти стороннього консультанта з планування для виконання певного обсягу робіт у певний період часу.

Оскільки головною запорукою успіху всієї діяльності з планування на підприємстві є планувальники, вони повинні відповідати таким вимогам: володіти теоретичними знаннями та здатністю абстрактного мислення; вміти використовувати свої знання в процесі формування політики компанії; різні методики планування; спеціалісти з різною освітою (фінансисти, маркетингологи тощо) мають певний бізнес-досвід.

Для того, щоб запланована підприємством діяльність була ефективною і давала необхідні результати для прийняття подальших управлінських рішень, необхідно забезпечити дотримання принципів планування. Основними принципами планування є: принцип безперервності, принцип пріоритетності.

Дотримання принципу безперервності дозволяє контролювати, аналізувати та змінювати плани в умовах економічної нестабільності та у разі певних змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Тобто план має бути такого рівня специфікації та деталізації, який забезпечує прийнятну продуктивність. Оскільки обсяг необхідної інформації про майбутнє досить обмежений, стратегічне та довгострокове планування

необхідно обмежити визначенням основних цілей та загального напрямку діяльності. Для короткострокового планування обов'язкові конкретність і деталізація параметрів планової діяльності.

Постійні зміни в обладнанні, технології, організації виробництва, зміна цін і тарифів на необхідні для виробництва сировину і матеріали вимагають зміни окремих планових показників. З цим пов'язана необхідність планувати так, щоб була можливість внести певні зміни, тому бізнес-план розробляється з урахуванням резервів, так званої надбавки на безпеку. Розмір таких резервів слід ретельно планувати, щоб запобігти помилковим результатам планування.

Планування корпоративної кампанії передбачає використання різноманітних методів розробки систем індикаторів. Підхід до планування, прийнятий підприємством, повинен узгоджуватися з умовами його управління, якомога повніше враховувати конкретні обставини його діяльності та змінюватися відповідно до типу розробленого плану.

2.2. Аналіз фінансових звітів

Під основними засобами розуміються матеріальні цінності, які, як передбачається, використовуватимуться як трудові ресурси в господарській діяльності більше одного року, а також матеріальні цінності, що використовуються для адміністративних, соціально-побутових, культурно-побутових потреб. Так в бухгалтерському обліку розуміють поняття основних засобів.

Є ще дещо застарілий термін – основні засоби. Це те саме. ОЗ – частка необоротних активів на балансі підприємства. Придбання/виробництво ОЗ вважається капітальним вкладенням, тому у звіті про рух грошових коштів придбання ОЗ відображається як частина інвестиційної діяльності.

Типові приклади майна: виробничі та адміністративні будівлі, земля, машини та інше виробниче обладнання, автотранспорт, оргтехніка, меблі. До речі, в англійському балансі, наприклад за МСФЗ, основним засобам відповідає більш конкретний термін – «property, plant and equipment» (аббревіатура – PP&E, PPE). Буквально це означає «майно (будинки), машини та обладнання».

Критерії ідентифікації основних засобів. Для того, щоб актив був віднесений до основного в бухгалтерському обліку, необхідно відповідати лише 3 критеріям: це знаряддя праці, тобто предмет, який фактично не змінює свою форму в процесі діяльності; це його тривале використання очікується, що на один рік вище. «Очікується» означає відсутність наміру продати або списати/спожити протягом року.

Як видно з табл. 2.1, за звітний період відбулися суттєві зміни в наявності та структурі основних засобів. Сума їх зросла на 100 тис. грн, або на 2,7 %. Значно зросла частка активної їхньої частини, що слід розцінити позитивно.

Таблиця 2.1

Наявність, рух і структура основних засобі ТОВ «ЕНЕЙ» за 2022-2023

рр.

Група основних засобів	Наявність на початок періоду		Надійшло за звітний період		Вибуло за звітний період		Наявність на кінець періоду	
	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %
Будівлі і споруди	4225	12,0	-	-	-	-	4225	31,1
Силові машини	160	1,2	12	1,0	-	-	172	1,2
Робочі машини	7655	58,0	25,1	66,5	-	-	7680,1	59,2
прилади	210	1,6	25	0,8	-	-	235	1,6
Обчислювальна техніка	315	2,4	20	3,3	10	100	325	2,6
Транспортні засоби	6970	28,8	5	3,0	-	-	6975	2,8
Інструменти	265	2,0	5	3,2	-	-	270	2,1
Усього основних засобів виробничого призначення	19800,6	100,0	92,1	100,0	10	100	19902,5	100,0

Джерело: складено автором.

Отже, основні засоби є частиною необоротних активів у балансі підприємства. Придбання/виробництво основних засобів вважається капітальними інвестиціями, тому у звіті про рух грошових коштів придбання основних засобів відображається як частина інвестиційної діяльності.

Основним засобом може бути або один фізичний об'єкт, або сукупність кількох фізичних об'єктів. Наприклад, принтер - це предмет, з яким все просто.

Однак робочий комп'ютер - це сукупність декількох елементів (системний блок, клавіатура, миша), з'єднаних в комплекс.

Участь у виробничому процесі розподіляє основні засоби на дві категорії: виробничі, які прямо беруть участь у виробничому процесі або створюють необхідні умови для праці, і невиробничі, які не безпосередньо беруть участь у виробництві, але знаходяться на балансі підприємства. Між основні засоби виробництва входять засоби праці, які активно використовуються у процесі виробництва, такі як будівлі, споруди, робочі машини і устаткування, транспортні засоби та інші основні засоби, які використовуються у матеріальному виробництві.

Основні невиробничі фонди безпосередньо не беруть участь у виробничому процесі (житлові фонди комунальних підприємств, гуртожитки, спортивні табори, дошкільні заклади, об'єкти соціально-побутового призначення та ін.).

У складі виробничих основних засобів можна виділити активну частину і пасивну частину. До активної частини відносяться основні фонди (машини, обладнання, інструменти, пристосування, вимірювальні прилади тощо), які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі і впливають на об'єкти праці. До пасивної частини належать основні засоби (будівлі, споруди тощо), що забезпечують нормальне ведення виробничого процесу і створюють для нього умови.

Оборотні активи - це сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують економічний процес і повністю використовуються в рамках операційного циклу. Фактично, вони включають усі види майнових цінностей (активів) зі строком корисного використання менше одного року або одного операційного циклу, якщо більше одного року.

На різних етапах розвитку світової та української економіки способи визначення поняття «ліквідні активи» відрізняються. Основна суть ефективного управління ліквідними активами полягає в значенні терміна.

Оборотні активи є однією зі складових ресурсного потенціалу підприємства. Його формування, стан, структура та використання

безпосередньо впливають на ефективність діяльності підприємства. Для того, щоб підприємство могло безперебійно працювати, досягати ефективного розвитку, підтримувати стабільне фінансове становище, підтримувати високу ділову репутацію, необхідно ефективно формувати склад і структуру оборотних активів. Відповідальність і незалежність підприємства у формуванні та прийнятті політики та управлінських рішень щодо складу та структури ліквідних активів мають вирішальне значення для забезпечення ефективності розрахунків з дебіторами та кредиторами. Вміле та ефективне управління цими активами є невід'ємною частиною підтримки необхідного для бізнесу рівня ліквідності та платоспроможності. Мета дослідження полягає у необхідності вивчення ефективного використання оборотного капіталу підприємства з метою підвищення рівня його функціонування, а також формування обґрунтованої структури операційних активів, оптимальної вартості оборотних активів та розвитку фінансування, опції та забезпечення їх ефективного використання, що принесе фінансову стабільність бізнесу в майбутньому.

Підсумовуючи наведене вище визначення, під оборотними активами слід розуміти концепцію сукупності майнових цінностей, що характеризують підприємство, які обслуговують поточну виробничу та комерційну діяльність і призначені для продажу або споживання протягом операційного циклу або дванадцяти місяців. На дату балансу вся його вартість буде перенесена на собівартість готової продукції для забезпечення безперервності процесу виробництва і реалізації продукції.

Ефективне управління оборотними активами підприємства дозволяє визначити оптимальний обсяг і структуру оборотних активів, зменшити витрати на фінансування і підтримувати певний обсяг оборотних активів, забезпечити ліквідність і платоспроможність підприємства, створити оптимальну кількість товарів і послуг. Матеріальні запаси, вдосконалення управління дебіторською та грошовою заборгованістю тощо [46].

Отже, управління оборотними активами є цілеспрямованою діяльністю підприємства, пов'язаною з визначенням величини оборотних активів, ризику втрат через нестачу окремих складових оборотних активів, а також з контролем

їх формування, визначенням ризику виникнення втрат у зв'язку з нестачею окремих складових оборотних активів. використання та створення належних організаційних передумов.

У сфері виробництва авансами оборотних активів є поточні виробничі фонди та оборотний капітал.

Виробничі засоби включають: основні та допоміжні матеріали, запасні частини для ремонту, напівфабрикати власного виробництва.

Під ліквідністю розуміють залишок готової продукції на складі підприємства, залишок відвантажених, але ще не оплачених покупцями товарів, залишок коштів підприємства в банках, касі, рахунках, дебіторська заборгованість і інвестиції на поточних рахунках. Короткострокові цінні папери. Сюди входять: готова продукція, що була відвантажена та в дорозі, грошові кошти в касі.

Хоча їх призначення різні, але вони тісно пов'язані. Адже обслуговують єдиний процес тиражування у виробництві та забезпечують його безперервність. Водночас оборотні та фонди обігу є складовими оборотних активів, що відображають їх розміщення за сферами відтворення в процесі руху, і водночас є самостійними економічними категоріями.

Склад і структура джерел фінансування оборотних активів є динамічними. Вони залежать від фінансово-економічних умов бізнесу, моделі фінансування його активів і можуть змінюватися з часом. Але справедливо стверджувати, що зі збільшенням частки власного капіталу в структурі фінансування оборотних активів і відповідно зменшення частки позикового капіталу підвищується ефективність використання оборотних активів і підвищується прибутковість підприємства. Тому підтримання розумної пропорції структури джерел капіталу є однією з найважливіших передумов забезпечення ефективності використання поточних активів і корпоративної прибутковості.

Формування оборотних активів підприємства повинно чітко і комплексно враховувати всі аспекти.

Поточні активи підприємства можуть бути сформовані за рахунок

жертвних джерел і поділяються на три категорії: власні активи, активи участі та позикові активи. Формовані підприємством власні оборотні кошти змінюватимуться під впливом різних факторів. Тому при складанні фінансового плану його масштаб буде щорічно коригуватися з урахуванням зміни обсягів виробництва, сортів продукції, поставок і збуту. Підприємство починає свою діяльність за рахунок оборотних коштів за рахунок внеску засновника до статутного фонду. На вже діючих підприємствах джерелами власного фінансування оборотних активів є нерозподілений прибуток, кошти від випуску цінних паперів, постійні зобов'язання, еквівалентні власним оборотним активам. Склад оборотних активів за ступенем ризику капіталу підприємства «ЕНЕЙ» показано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Склад оборотних активів за ступенем ризику вкладень капіталу «ЕНЕЙ»

№ п/п	Група оборотних активів	Назва статті активу балансу
1	Мінімальний ризик	1.1. Грошові кошти 1.2. Короткострокові фінансові вкладення
2	Малий ризик	2.1. Дебіторська заборгованість без сумнівної 2.2. Виробничі запаси (без неліквідних) 2.3. Залишки готової продукції і товарів (без тих, на яких немає попиту)
3	Середній ризик	3.1. Малоцінні предмети, та ті, що швидко зношуються (за залишковою вартістю) 3.2. Незавершене виробництво (за виключенням понаднормативного)
4	Високий ризик	4.1. Сумнівна дебіторська заборгованість 4.2. Неліквідні виробничі запаси; 4.3. Понаднормативне незавершене виробництво; 4.4. Готова продукція та товари, що не мають попиту; 4.5. Інші оборотні активи, що не включено до попередніх груп.
	Загальна сума оборотних активів	(п.1+п.2 + п.3 + п.4)

Джерело: розроблено автором.

Важливість ефективного використання оборотних коштів неможливо переоцінити. Для нормального функціонування кожного підприємства необхідні оборотні активи відповідної кількості та якості.

Тому безперервне функціонування бізнесу має забезпечуватися за рахунок наявності оборотних активів, які є складною економічною категорією,

в якій переплітаються багато теоретичних і практичних питань.

Серед них одним з найважливіших питань є ефективне управління організацією оборотними активами підприємства з метою формування необхідних і достатніх оборотних активів з найменшими витратами та підвищення ефективності їх використання. Від раціонального використання оборотних коштів залежить стан підприємства та його безперерйність.

Тому чітке розуміння природи оборотних активів має велике практичне значення, оскільки правильне розуміння економічних термінів може спростити роботу кожного підприємства та допомогти відстежити та виявити взаємозалежності між різними факторами виробництва та господарською діяльністю, тим самим відіграючи важливу роль у майбутній розвиток. Можна не тільки раціонально витратити наявні фінансові ресурси, але й скласти надійні економічні прогнози щодо легкості використання та управління ліквідними активами компанії.

Витрати підприємства

Створення впорядкованої структури витрат компанії вимагає економічно обгрунтованої класифікації витрат на основі індивідуальних характеристик. Це передбачає розподіл і узагальнення витрат за групами, представлення інформації у формі, яка полегшує управління та аналіз. Вибрані класифікаційні ознаки повинні забезпечити всебічне вивчення та групування вартості необхідних деталей. Чим більше категоріальних ознак виділяється, тим вищий рівень знань про об'єкт. Правильний вибір класифікаційних ознак є запорукою отримання необхідної та достовірної управлінської інформації, забезпечення ефективності рішень, що приймаються на основі аналізу витрат підприємства.

Витрати, понесені підприємством, можуть стати витратами поточного періоду або наступних періодів, тоді як витрати, визнані в певному періоді, є частиною фактичних витрат, які включають потік ресурсів підприємства та зменшують поточний прибуток підприємства.

Так, В.В. визначив 10 напрямів економіко-правового та планово-облікового групування витрат підприємства:

- поділяються за економічними факторами (вартісними факторами);

- за походженням - центр витрат (господарство, підприємство, виробництво, підрозділ господарської структури, регіон, колектив тощо);
- за типом продукції (продукція, проекти, послуги);
- пов'язані з розрахунковим (календарним) періодом (до і після поточного або розрахункового періоду);
- спосіб об'єднання об'єктів обліку та об'єктів обліку витрат за видами витрат (прямі, непрямі);
- пов'язані з витратами виробництва (витрати включаються до собівартості продукції);
- класифікація за елементами витрат (статей витрат);
- класифікація за походженням (довиробничі, виробничі, невиробничі (невиробничі));
- ступінь покриття (внутрішньопланове, позапланове) за планом нормуванням;
- за однорідністю складу (однорідні, неоднорідні, складні) (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Класифікація витрат за організаційно-управлінським критерієм

Напрями класифікації	Види витрат
1. За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	постійні змінні (пропорційні, прогресивні, регресивні) напівзмінні напівпостійні змішані
2. За місцем здійснення контролю	за місцями формування (виникнення) за центрами відповідальності
3. За центрами відповідальності	витрати виробництва витрати цеху витрати дільниці та ін.
4. За рівнем контролюваності	контрольовані неконтрольовані частково контрольовані
5. За впливом на прийняття рішень	релевантні (виправні, повторні, очікувані) нерелевантні (невиправні, безповторні) диференційні
6. За можливістю регулювання	регульовані нерегульовані
7. За відношенням до потужності підприємства	обов'язкові дискреційні
8. За методом обчислення	середні маржинальні

9. За функціональністю видів діяльності	виробничі невиробничі (загальнофірмові)
10. За порядком обчислення	середні граничні
11. За призначенням	технологічні організаційні
12. За характером виробництва	основне виробництво допоміжне виробництво обслуговуюче виробництво
13. За сферами діяльності	витрати виробництва витрати невиконавчої діяльності витрати основного та допоміжного виробництва витрати на матеріально-технічне забезпечення витрати на розробку нових технологій
14. За спрямуванням для забезпечення цілей управління	витрати на мотивування, соціальний розвиток, інновації, маркетингові дослідження та комунікації, амортизаційні відрахування та ін. витрати поточної виробничо-господарської діяльності
15. За видами діяльності підприємства	операційні інвестиційні фінансові
16. За терміном генерування прибутку	спрямовані на розвиток підприємства - пов'язані з поточною виробничо-господарською діяльністю

Джерело: [16].

Доходи підприємства

Дохід – це те, що компанія отримує від продажу продуктів, проектів і послуг.

Отримання виручки свідчить про те, що продукція підприємства знайшла покупців і відповідає вимогам і потребам ринку як за ціною, так і за якістю.

Отримання прибутку є основою для самофінансування підприємства за умови, що він є достатньо великим, щоб покрити витрати підприємства на виробництво та продаж продукції, виконати бюджетні зобов'язання та отримати чистий прибуток.

Рентабельність компанії є одним із найважливіших показників її фінансового стану. Дохід є джерелом розвитку його діяльності, що забезпечує:

- фінансування всіх поточних витрат, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності;
- платити всі необхідні податки;
- формування прибутку як джерело розширення діяльності. Необхідно

розрізняти поняття валового доходу і чистого доходу.

Загальний дохід – це загальний дохід, отриманий підприємством від різних видів діяльності за певний період часу.

З метою визнання доходу та визначення його суми доходи відрізняються від:

- реалізація продукції, товарів та інших цінностей, придбаних для реалізації;
- надання послуг та реалізація проектів;
- використання активів підприємства іншими фізичними та юридичними особами, в результаті чого отримуються відсотки, дивіденди, роялті. За кожним видом діяльності дохід визнається як збільшення економічних вигод, які були або будуть отримані від продажу товарів, продукції, послуг, інших активів та від використання активів підприємства.

З метою дотримання умов достовірності визначення розміру виручки визначається за сумою, отриманою підприємством як оплата за реалізацію товарів, або за сумою дебіторської заборгованості при укладанні договору купівлі-продажу товарів. Продажна ціна відвантажених товарів. Якщо контракт відсутній і витрати на продаж відвантажених товарів покупцеві не можуть бути визначені.

Доходи та витрати визнаються за принципом нарахування та відповідності в момент їх виникнення (а не в момент отримання або сплати готівки). Якщо витрати не можна достовірно оцінити, дохід не можна визначити. Будь-які аванси, отримані за реалізацію продукції або товарів, визнаються як зобов'язання. Дохід, пов'язаний з наданням послуг, слід визнавати з урахуванням ступеня завершеності операцій з надання послуг на дату аналізу. Результати надання послуг можуть бути визнані за таких умов: ймовірність достовірної оцінки доходу; ймовірність отримання підприємством економічної вигоди від цих послуг; можливість достовірної оцінки обсягу наданих послуг.

Отже, на основі визнання доходів і витрат сформовано алгоритм розрахунку абсолютних показників фінансової діяльності. Розглянемо типову

відповідність доходів, витрат і фінансових результатів.

У бухгалтерському обліку та аналізі надається загальна оцінка, враховуючи, що діяльність суб'єкта господарювання може бути як прибутковою, так і збитковою та формується під впливом управлінських факторів у різних аспектах внутрішнього та зовнішнього економічного середовища. Фінансові результати, доходи і витрати, що характеризуються системою абсолютних і відносних показників.

Доходи підприємства ТОВ «ЕНЕЙ», за 2019-2023 рр. представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Доходи підприємства ТОВ «ЕНЕЙ», за 2019-2023 рр.

Роки	ди п-ва, тис. грн.	Темпи росту, %	
		Базисні	Ланцюгові
2019	42173,9	100	100
2020	53415,6	126,7	126,7
2021	65193,7	107,2	84,6
2022	80784,8	231,8	216,3
2023	173621,2	226,2	97,6

Джерело: створено автором.

Дані в таблиці 2.4 показують, що виручка компанії стабільно зростає щороку, за винятком 2023 року, коли виручка зросла на 1 314 473 тис. грн порівняно з 2019 роком. Дані свідчать про те, що ТОВ «ЕНЕЙ» працює досить продуктивно і з кожним роком покращує свою роботу, що впливає на збільшення доходів.

Доходи, які не можуть бути достовірно оцінені, не відображаються у звіті, що відповідає принципу обачності та передбачає відображення всіх елементів у фінансовій звітності за первісною вартістю з метою запобігання недооцінці зобов'язань і витрат і переоцінці активів і доходів підприємства. Цей принцип стосується вибору методів оцінювання.

Фінансові результати діяльності підприємства

В умовах ринку метою будь-якої господарської операції є виробництво та реалізація продукції для задоволення потреб ринку та отримання певного доходу. Відповідно до П(С)БО України: Дохід від реалізації продукції (товарів,

робіт, послуг) визначається як сукупний дохід від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг (реалізації продукції), тобто без вирахування наданих знижок, повернення та податків з продажів (ПДВ, податок на споживання тощо) проданих товарів.

Основними факторами, які впливають на величину виручки від реалізації продукції, є обсяг виробництва, асортимент, якість, корпоративний ритм роботи тощо.

Проте загальна виручка ще не може характеризувати ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства.

Фінансові результати (прибуток або збиток) характеризують різні аспекти фінансово-господарської діяльності підприємства. Це частина суспільного доходу, яка повинна спрямовуватися на подальший розвиток виробництва та підвищення економічного становища всіх зайнятих у виробництві працівників.

Фінансовий результат (прибуток) являє собою не весь дохід, отриманий у процесі господарської діяльності, а лише ту частину доходу, «вільну» від витрат, понесених при здійсненні діяльності. Тобто в кількісному відношенні прибуток є залишковим показником, який представляє різницю між загальним доходом і загальними витратами в процесі підприємницької діяльності.

Фінансові результати є результатами діяльності суб'єкта господарювання і визначаються як різниця між сумою виручки та відповідними витратами, виражена абсолютним показником прибутку (збитку).

Процес утворення фінансових результатів спрямований на досягнення необхідного рівня, реалізацію всіх можливостей за допомогою фінансових, операційних і інвестиційних заходів. Тому необхідно проаналізувати методологію, яка використовується для формування фінансових результатів (див. Таблицю 2.5). Спочатку важливо визначити показники фінансової стійкості ТОВ "ЕНЕЙ" за період 2021-2023 років:

1. Зростання питомої ваги дебіторської заборгованості на 5,2%, що призвело до зниження рентабельності оборотних активів на 48,25%.
2. Зменшення оборотності дебіторської заборгованості на 5,98 оборотів, що спричинило зниження рентабельності оборотних активів на 0,31%.

3. Збільшення рентабельності виручки на 6% за даний рік, що призвело до підвищення рентабельності оборотних активів на 54,13%.

У табл. 2.5 проаналізуємо розрахунок впливу факторів на рентабельність оборотних активів ТОВ «ЕНЕЙ».

Отже, впливовим фактором на зростання рентабельності оборотних активів є рентабельність виручки.

Таблиця 2.5

Економічні показники діяльності ТОВ «ЕНЕЙ» за 2021-2023 рр.

(тис. грн)

Показник	2021	2022	2023	Відхилення (+;-) показника 2022 р. порівняно з 2021 р.		Відхилення (+;-) показника 2023 р. порівняно з 2022 р.	
				абсолютне, тис. грн	дносн е, %	абсолютне, тис. грн	дносн е, %
1. Економічні показники:							
1.1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.;	50006,3	80784,8	173621,2	30778,5	161,55	92836,4	214,92
1.2. Інші операційні доходи	917,9	6334,9	1622,5	5417	690,15	-4712,4	25,61
1.3. Інші доходи	-	24,0	-				
Разом чисті доходи, тис. грн.	54924,2	87143,7	175243,7	32219,5	158,66	88100	201,1
2. Разом витрати, тис. грн.;	48181,1	81564,9	136422,6	33383,8	169,29	54857,7	167,26
2.1. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.;	5523,6	4572,2	31826,8	-951,4	82,776	27254,6	696,09
1.5. Рентабельність обороту, %	21,8	28,1	63,2	6,2	-	35,1	-

Джерело: створено автором.

Результати дослідження показують, що власні оборотні кошти перевищують розмір сформованих резервів, домінують власні кошти та довгостроковий кредит, відповідні показники перевищують вартість резервів, а основним джерелом надлишкових резервів є.

Низька рентабельність пояснюється кількома чинниками. Одним з них є диспропорція у динаміці цін на послуги та цін на матеріально-технічні засоби, котрі купують транспортні компанії, про що свідчать офіційні статистичні показники.

Операційний прибуток визначається як валовий прибуток, коригований на різницю між іншими операційними доходами та операційними витратами.

Інші операційні доходи охоплюють суми, отримані від операційної

діяльності підприємства, крім доходу від реалізації продукції, такі як:

- дохід від оренди майна;
- дохід від операційних курсових різниць;- доходи від реалізації оборотних активів (окрім фінансових інвестицій);
- компенсація раніше списаних активів і т.д.

Операційні витрати включають:

- адміністративні витрати (загальновиробничі витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства);
- витрати на збут (витрати на утримання відділів, що займаються збутом продукції, рекламу, доставку продукції споживачам та інше);
- інші операційні витрати (включають собівартість реалізованих виробничих запасів, сумнівні (безнадійні) борги та втрати від знецінення запасів, втрати від операційних курсових різниць, економічні санкції, відрахування на забезпечення таких операційних витрат та всі інші витрати, пов'язані з операційною діяльністю підприємства, за винятком витрат, що входять до собівартості продукції).

Таблиця 2.6
Розрахунок впливу факторів на рентабельність оборотних активів

Показник	2021	2022	Скоригований показник		Відхилення (+,-)			
			I	II	Всього	в тому числі		
						ПВ д/з	Обд/з	Р вир.
Рентабельність оборотних активів	49,03	54,6	0,78	0,57	5,57	- 48,25	- 0,31	54,13
Середньорічна вартість оборотних активів	21723,1	20767,8	x	x	-955,3	x	x	x
Чистий прибуток	82,3	747,4	x	x	665,1	x	x	x
Дебіторська заборгованість	8495,6	6348	x	x	-2148	x	x	x
Чиста виручка	38,9	350,2	x	x	311,3	x	x	x
Питома вага дебіторської заборгованості (ПВ д/з)	0,08	0,132	x	x	0,052	x	x	x
Оборотність дебіторської заборгованості (Об д/з)	15,2	9,22	x	x	-5,98	x	x	x
Рентабельність виручки (Р вир.)	20,39	30,45	x	x	0,06	x	x	x

Джерело: створено автором.

Прибуток до оподаткування представляє собою операційний прибуток, який коригується на суму фінансових та інших доходів і фінансових та інших витрат.

Фінансові та інші доходи включають:

- прибуток від інвестицій у інші підприємства;
- дивіденди;
- відсотки та інші доходи від фінансових інвестицій;
- непрямий дохід від курсових різниць та інше.

Фінансові та інші витрати охоплюють:

- сплату відсотків за позиковий капітал;
- втрати від уцінки фінансових інвестицій та необоротних активів;
- інші збитки та витрати, не пов'язані з операційною діяльністю.

Скоригований прибуток – це прибуток до оподаткування (оподатковуваний прибуток).

Чистий прибуток – це прибуток, який компанія може отримати після сплати податків на прибуток.

Чистий прибуток підприємства служить двом цілям.

Фонди накопичення (реінвестування прибутку) – створення резервних фондів, фондів розвитку виробництва, інвестиційних потреб.

Фонд споживання - розраховується з власниками та акціонерами за результатами праці, матеріально заохочує персонал, вирішує соціальні проблеми.

Тому прибуток будь-якого бізнесу формується за рахунок цих джерел.

Порядок грошових розрахунків підприємства

Грошові кошти є найбільш ліквідним активом. Вони стосуються готівки, чекових депозитів та коштів, що зберігаються на інших банківських рахунках. Вони стосуються практично всіх етапів господарської діяльності – від створення до ліквідації.

Грошові кошти включають українську валюту та іноземні валюти. Відповідно до законодавчих положень нашої країни всі підприємства, об'єднання, організації та державні установи, незалежно від організаційно-

правової форми та сфери діяльності, зобов'язані вносити вільні кошти на поточні рахунки різного характеру в установах банків.

Поточний рахунок – рахунок підприємства, відкритий в уповноваженій банківській установі з метою зберігання коштів і здійснення операцій за розрахунками підприємства.

Відповідно до чинного законодавства України поточні рахунки відкриваються підприємствам усіх типів і форм власності, а також їх відокремленим фондам зберігання коштів та всім видам діяльності, що ведеться на цих рахунках.

Торгівля грошовими коштами регулюється законодавчими та нормативними актами, які більш детально розглядаються нижче.

Якщо підприємства різних форм власності зберігають готівку та ведуть господарську діяльність, то на підприємстві слід створити касу або доручити ведення господарської діяльності відповідальній особі.

Каса – приміщення або місце, призначене для приймання, видачі та зберігання готівки, інших цінностей і касових чеків.

У касі підприємства можуть зберігатися не тільки готівка, але й бланки суворої звітності, такі як цінні папери та грошові документи.

Кошти перераховуються на рахунок організації різними способами:

- з банківського рахунку організації, від покупця (виручка від реалізації),
- від відповідальної особи (повернення невикористаних сум),
- погашення та фінансова допомога засновникам,
- від засновників (внесок статутного капіталу).

Відповідно до цього положення суб'єкти господарювання (підприємці), які мають поточні рахунки в установах банків, зобов'язані вносити на ці рахунки кошти відповідно до умов договору. Суб'єкти господарювання (підприємці) виконують свої зобов'язання в безготівковій та готівковій формах.

Таблиця для поглибленого аналізу динаміки валюти балансу 2.7.

Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу ТОВ «ЕНЕЙ»

Показники	2022 р.	2023 р.	Коефіцієнт зміни %
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	80784,8	173621,2	0,644
2. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	5778,8	38821,1	42,887
3. Валюта балансу, тис. грн.:			
- на початок року	15767,0	37996,0	1,292
- на кінець року	37996,0	69348,9	0,888
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис. грн.	4577,0	4871,1	1,064

Джерело: створено автором.

З табл. 2.7 видно, що у 2023 р. відбулось поліпшення діяльності підприємства. Про це свідчить зростання валюти балансу, чистого доходу (виручки) від реалізації та отримання збитку від звичайної діяльності до оподаткування.

Практика складання фінансової звітності на підприємстві

Звітність є завершальним етапом і елементом методу бухгалтерського обліку;

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 16.07. 1999 р. № 996-XIV встановлено, що всі юридичні особи, створені відповідно до чинного законодавства України, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, а також форми представництва іноземних комерційних структур зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансова документація, податкова, статистична та інші види звітності[18].

Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, яка відображає фінансовий стан компанії, результати діяльності та інформацію про рух грошових коштів протягом звітного періоду.

Фінансова та статистична звітність є невід'ємною частиною ТОВ "ЕНЕЙ" і використовується для ефективного державного нагляду в сільському

господарстві. Він надає інформацію про управлінські показники, на основі якої можна зробити наукові висновки про рівень розвитку, якого досягла галузь, і прийняти управлінські рішення на мікро- та макrorівнях.

ТОВ "ЕНЕЙ" складається з фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва, яка поділяється на "бухгалтерський баланс" та "звіт про фінансові результати". Для того, щоб бухгалтерська звітність відповідала встановленим вимогам, при складанні бухгалтерської звітності повинні бути дотримані такі умови: всебічно відображати всі господарські операції за звітний період, а також усі виробничі ресурси, запаси і результати калькулювання готової продукції; і аналізувати дані бухгалтерського обліку, а також узагальнювати та аналізувати звітні та балансові показники бухгалтерського обліку лише на підставі правильно оформленої супровідної документації або еквівалентних технічних носіїв даних.

Цей набір показників фінансової звітності дозволяє:

- розробляти стратегії, цілі та результати корпоративної діяльності, оцінювати можливості, якими володіє компанія і водночас відкриті для неї;
- своєчасно та обґрунтовано приймати управлінські рішення;
- координує дії різних структурних підрозділів і спрямовує їх зусилля на досягнення поставлених цілей.

Відповідно до порядку подання фін. Згідно з повідомленням ГКУ, платники податку на прибуток, які належать до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі суб'єктів мікропідприємництва, квартальну фінансову звітність до податкових органів не подають звіт.

Державні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 02.07.2013 р. № 73, затверджені наказом Міністерства фінансів України, також визначають мету, склад та принципи складання фінансової звітності, як вимоги та елементи визнання та розкриття фінансової звітності [38].

Для того, щоб користувачі фінансової звітності могли приймати економічні рішення, необхідна інформація про зміни у фінансовому стані, результатах діяльності та діяльності підприємства. Специфічні інформаційні

потреби визначають склад фінансової звітності, до якої в Україні згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» входять [27]:

1. Таблиця 1 «Баланс (звіт про фінансовий стан)» – надалі – «Баланс»;
2. Таблиця 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про загальний дохід)» – надалі – Звіт про фінансові результати;
3. Таблиця 3 «Звіт про рух грошових коштів»;
4. Таблиця 4 «Звіт про власний капітал»;
5. Таблиця 5 «Примітки до річної фінансової звітності» [23].

Звітним періодом для складання фінансової звітності для Товариства є календарний рік. Квартальна звітність даного підприємства подається не пізніше 25-го числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна – не пізніше 9 лютого року, що настає за звітним роком (п. 5 Порядку подання фінансової звітності) [22].

Періодичні звіти включають місячні звіти та квартальні звіти. Він відображає сукупний фінансовий стан та результати діяльності підприємства з початку року до відповідного місяця та кварталу. Аналізуючи регулярні звіти, ви можете виявити недоліки в роботі вашої компанії, швидко їх усунути та запобігти їх повторенню. Періодичні звіти складаються, як правило, 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня поточного року і представлені балансами та звітами про фінансові результати.

2.3 Оцінка фінансового стану підприємства

Активи та зобов'язання не згортаються, за винятком випадків, передбачених окремими стандартами.

Розглянемо послідовність методів фінансового аналізу балансу підприємства на основі даних кваліфікованих підприємств.

При аналізі балансу підприємства рекомендується використовувати як горизонтальний, так і вертикальний аналіз фінансової звітності.

Лонгітюдний аналіз балансів за 2023 рік наведено в таблиці. 2.8 і 2.9.

Структура активів балансу ТОВ «ЕНЕЙ»

Статті балансу	2023 рік на початок		2023 рік на кінець		Приріст (+) зниження (-)	Приріст(+) зниження(-)) %
	тис.грн.	%	тис. грн.	%		
1. Необоротні активи	19856,5	34,32	19947,3	22,35	90,8	100,46
1.1 Нематеріальні активи.	0,2	0,00	-			
1.2 Основні засоби	19800,6	34,23	19902,5	22,29	101,9	100,51
1.3 Незавершені капітальні інвестиції	55,7	0,1	44,8	0,05	-10,9	80,431
2. Оборотні кошти	37996,0	65,68	69348,9	77,69	31353	182,52
2.1. Запаси в тому числі:						
	1623,6	2,81	3361,8	3,77	1738,2	207,06
2.2. Дебіторська заборгованість в тому числі:						
2.2.1 За товари роботи, послуги	4056,3	7,01	20917,1	23,43	16861	515,67
2.2.2 Розрахунки з бюджетом	23,5	0,04	0,1	0,0	-23,4	0,43
2.2.3 Інша поточна дебіторська заборгованість	2378,2	4,11	34045,7	38,14	31668	1431,6
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти	5733,2	9,91	7279,3	8,15	1546,1	126,97
2.4. Витрати майбутніх періодів	90,6	0,16	93,0	0,10	2,4	102,65
2.5. Інші оборотні активи	3070,6	5,31	3651,9	4,09	581,3	118,93
Валюта балансу	57852,5	100	89269,2	100	31417	-

Джерело: створено автором.

Аналізуючи дані корпоративного поздовжнього балансу, можна зробити наступні висновки.

1. Оборотні активи займають значну частку в балансі компанії: більше 80% на початок року. Проте протягом аналізованих років ця частка зменшувалася, а до кінця року тенденція стала більш консолідованою. Очевидно, що зменшення частки оборотних коштів негативно впливає на показники фінансової стійкості та ліквідності, оскільки свідчить про зменшення запасів, масштабів виробництва та грошових коштів, які використовуються для придбання речових факторів виробництва.

2. Питома вага основних фондів у цьому році збільшилася в 1,7 рази. З одного боку, це явище відображає курс підприємства на розширення матеріально-технічної бази та реорганізацію технічного оснащення. З іншого боку, погіршилися показники ліквідності та фінансової стійкості підприємства через вилучення коштів на поповнення оборотних активів.

3. Власний капітал компанії становив 2,3% від загальних зобов'язань на початок року і 4,96% на кінець року. Її платоспроможність низька, показники ліквідності та фінансової стійкості напрочуд низькі, ризик банкрутства компанії висока. Компанія не має довгострокових зобов'язань і має лише відстрочені зобов'язання з податку на прибуток на кінець року. Але негативним явищем є те, що короткострокова заборгованість займає значну частку в структурі зобов'язань за звітний період 68-69%. Отже, основні висновки, отримані з аналізу балансу компанії за тривалий період, такі:

Таблиця 2.9

Структура пасиву балансу ТОВ «ЕНЕЙ»

Статті балансу	2023 рік на початок		2023 рік на кінець.		Приріст(+) зниження(-)	Приріст(+) зниження (-) %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
1. Джерела						
1.1 Власний капітал	10716,2	18,5	10716,2	12	0	100
1.2 Резервний капітал	113,7	0,2	113,7	0,13	0	100
1.3 Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	19505,6	33,7	51322,4	57,5	31817	263,12
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування	1065,0	1,84	2272,9	2,55	1207,9	213,42
3. Поточні зобов'язання					0	
2.1 Поточна кредиторська заборгованість в тому числі:					0	
2.2.1 По товарам	3307,5	5,72	5376,3	6,02	2068,8	162,55
2.2.2 у т.ч. по податках на прибуток	437,2	0,76	1545,4	1,73	1108,2	353,48
2.2.2.1 з оплати праці.	1069	1,85	1841,4	2,06	772,4	172,25
2.2.2.2. зі страхування	291,3	0,50	497,4	0,56	206,1	170,75
2.2.2.3. З бюджетом	4158,4	7,19	4828,4	5,41	670	116,11
2.3. Інші поточні зобов'язання	17625,8	30,47	12317,5	13,8	-5308,3	69,88
Валюта балансу	57852,5	100	89269,2	100	31417	-

Джерело: створено автором.

- Структура статей балансу показує тенденцію до збільшення відносної частки основних засобів і незначного зменшення оборотних активів.

- У той же час, відзначається негативна тенденція до зростання частки дебіторської заборгованості і зменшення готівкових коштів у національній валюті.

Компанії повинні проаналізувати структуру витрат, щоб налагодити більш стабільні відносини з постачальниками, одночасно посилюючи контроль за витратами, щоб запобігти непотрібному споживанню ресурсів.

Як видно, горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства свідчить про недостатність оборотних активів підприємства, що впливає на рівень фінансової стійкості та показники ліквідності. Зокрема, значну частку складають короткострокові зобов'язання, а частка валюти в балансі ще більше зменшилася. Частка власного капіталу дуже мала (близько 30%), що свідчить про високу ймовірність банкрутства аналізованого підприємства.

Техніко-економічні показники підприємства

Техніко-економічні показники - це числові величини, що характеризують матеріально-виробничу базу підприємства, використання знарядь і предметів праці, організацію виробництва і собівартість продукції.

Для оцінки техніко-економічного рівня виробництва і продукції прийнята загальна система показників: питома вага продукції, яка за своїми показниками перевищує або еквівалентна найвищим науково-технічним досягненням країни і зарубіжжя; питома вага продукції, морально застарілої і потребують модернізації або зняття з виробництва. Ступінь механізації та автоматизації праці (кількість робітників на повністю механізованих роботах; кількість робітників основного та допоміжних виробництв, які протягом планового періоду перейдуть з ручної праці на механізовану та автоматизовану); абсолютне і відносне зниження чисельності працівників за рахунок підвищення рівня технології виробництва, підвищення продуктивності праці.

Техніко-економічні показники підприємства ТОВ «ЕНЕЙ»

№п/п	Показники	Од. виміру	Базовий рік 2022	Звітний рік 2023	Абсолютне відхилення = звітний рік – базовий рік; (+,-)	Відносне відхилення = [(звітний рік – базовий рік) / базовий рік] * 100%; (+,-) %
1.	Готова продукція в діючих цінах	тис.грн	32853,2	60240,3	27387,1	183,36
2.	Готова продукція в порівняльних цінах	тис.грн	31253,4	59147,2	27893,8	189,25
3.	Виручка від реалізації продукції	тис.грн	80784,8	173621,2	92836,4	214,92
4.	чисельність працюючих, усього	чол.	100	128	28	128
4a	у т.ч. промислово-виробничого персоналу (ПВП)	чол.	80	82	2	102,5
5.	Фонд оплати праці, усього	тис.грн	13507,2	20348,9	6841,7	150,65
5a	у т.ч. промислово виробничого персоналу	тис.грн	9446,4	10174,6	728,2	107,71
6.	Середньомісячна з/п 1-го працюючого	грн.	11256	13248	1992	117,7
7.	Середньомісячна з/п 1-го ПВП	грн.	8320	9458	1138	113,68
8.	Продуктивність праці (середньорічний виробіток на 1-го ПВП)	грн.	45,3	63,8	18,5	140,84
9.	Балансова вартість ОВФ	тис.грн	19800,6	19902,5	101,9	100,51
10.	Фондовіддача	грн.	36,6	42,8	6,2	116,94
11.	Знос ОВФ	тис.грн	27510,9	30726,0	3215,1	111,69
12.	Собівартість готової продукції	тис.грн	28361,1	45890,3	17529,2	161,81
13.	Прибуток від реалізації продукції	тис.грн	82,3	747,4	665,1	908,14
14.	Рентабельність продукції	%	20,39	30,45	10,06	149,34
15.	Чистий прибуток підприємства від всіх видів діяльності	тис.грн	80784,4	173621,2	92836,8	214,92
16.	Дебіторська заборгованість	тис.грн	4056,3	20917,1	16860,8	515,67
17.	Кредиторська заборгованість	тис.грн	26452,0	24861,0	-1591	93,98

Джерело: створено автором.

Специфічними показниками техніко-економічного рівня є: якість і структурні зміни виробленої продукції (середня марка цементу і рівень використання обладнання в галузі (ефективний обсяг використання продукції); обладнання. Внутрішньовиробничі резерви в основному залежать від діяльності організації і визначаються такими умовами:

- збереження кількості за типом ресурсу;
- матеріали, праця, механізми та установи (такі резерви визначаються шляхом вивчення ступеня використання та втрат ресурсів у минулі періоди і називаються «незадіяними резервами»);

- зменшити час простою або незадіяні ресурси («резерви» - ресурси, які не використовуються протягом певних періодів часу);

- підвищення м'якості використовуваних ресурсів і організаційно-технічного рівня будівельного виробництва, впровадження науково-технічних досягнень у матеріалах, обладнанні, технології, організації виробництва і робочої сили, впровадження прогресивних методів управління (резерви, пов'язані з використанням) НТД називається «очікуваним» або потенціал».

Резерв зростання виробництва – це кількісно визначена ймовірність зростання виробництва завдяки покращенню використання ресурсів компанії.

Незважаючи на те, що компанія продовжує освоювати передові технології та багато разів проводила технологічну трансформацію, вона накопичила велику кількість обладнання з відсталою технікою та технологіями.

РОЗДІЛ 3. ФІНАНСОВІ ПОТРЕБИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТОВ "ЕНЕЙ"

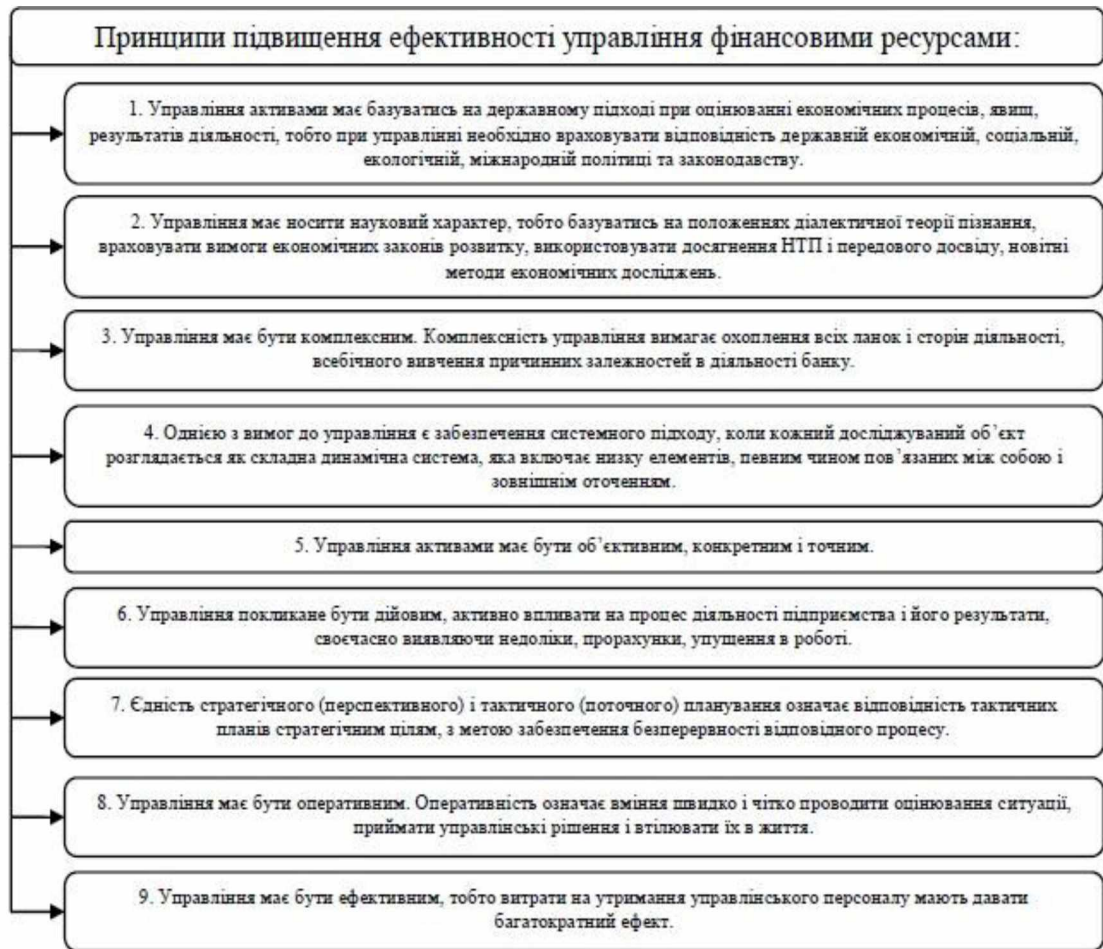
3.1 Заходи щодо вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів підприємства

У сучасних ринкових умовах бізнес повинен ефективно використовувати свої ресурси та потенціал. Зокрема, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» полягає в сучасних методах їх формування та використання. Формування фінансових ресурсів залежить від виробничої діяльності всього підприємства, тому дуже важливо сформулювати фінансові стратегії, спрямовані на оптимізацію виробництва і тим самим збільшення прибутку від реалізації [6]. На сьогоднішній день більшість українських підприємств не мають ефективних систем управління та об'єктивних даних управління діяльністю, які б підтверджували показники ефективності [18]. Зміни в принципах управління за останнє десятиліття продиктували актуальність використання бюджетних таблиць для формування складних питань планування, які потребують створення ефективної системи бюджетування в ТОВ «ЕНЕЙ». Ефективне формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» є важливим фактором підвищення корпоративної ефективності в сучасних умовах. Адже завдяки успіхам діяльності ТОВ «ЕНЕЙ» постійно підвищується рівень та якість життя українського народу, а також економічна міць.

З метою оптимізації структури фінансових ресурсів необхідно виділити наступні найважливіші принципи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «ЕНЕЙ».

Отже, серед вищезазначених принципів підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «ЕНЕЙ» необхідно окремо запропонувати принцип достовірності, оскільки інформація, надана у фінансовій звітності, має бути достатньою та розрахованою на можливість його однозначне тлумачення. Користувач містить відповідну інформацію, яка

впливає на прийняття рішень, а також надає можливість своєчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події(рис. 3.1).

Рис. 3.1. Найважливіші принципи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами в ТОВ «ЕНЕЙ»

Джерело: [42].

Для проведення оптимізації структури фінансових ресурсів підприємства ТОВ «ЕНЕЙ» по критерію максимізації рівня фінансової рентабельності використовується механізм фінансового левериджу (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розрахунок коефіцієнту фінансової рентабельності при різних значеннях коефіцієнту фінансового левериджу ТОВ «ЕНЕЙ»

Показники	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,25	0,5	1,0	1,5	2,0
Коефіцієнт рентабельності активів, %	10	10	10	10	10
Ставка відсотка за кредит без ризику, %	8	8	8	8	8
Премія за ризик, %	-	0,5	1,0	1,5	2,0
Ставка відсотка за кредит з врахуванням ризику, %	8,0	8,5	9,0	9,5	10,0
Коефіцієнт рентабельності власного фінансових ресурсів (коефіцієнт фінансової рентабельності)	5,72	8,24	12,21	14,30	16,48

Це видно з даних таблиці. 3.2 При коефіцієнті фінансового левериджу 2,0 досягається більш високий коефіцієнт фінансової рентабельності, який визначає співвідношення власних фінансових ресурсів до залучених фінансових ресурсів 33%:67%.

Процес оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» на основі критеріїв мінімізації витрат базується на попередній оцінці вартості власних та залучених фінансових ресурсів за різних умов участі та здійсненні зважених багатоваріантних розрахунків. Середня вартість фінансових ресурсів (табл. 3.2).

З таблиці видно, що за даними 3.2 мінімальна середньозважена фінансових ресурсів досягається при співвідношенні власних фінансових ресурсів до позикових 50:50. Така структура фінансових ресурсів максимізує фактичну ринкову вартість ТОВ «ЕНЕЙ» (за інших рівних умов).

**Розрахунок середньозваженої вартості фінансових ресурсів за
різної його структури**

Показники	Варіанти розрахунку				
	1	2	3	4	5
Загальна потреба в фінансових ресурсах	100	100	100	100	100
Варіанти структури фінансових ресурсів, %:					
- власні фінансові ресурси	30	40	50	70	80
- позикові фінансові ресурси	70	60	50	30	20
Рівень можливих дивідендних виплат, %	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0
Рівень ставки відсотку за кредит з врахуванням премії за ризик, %	11,0	10,0	9,0	8,0	7,0
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Рівень ставки відсотка за кредит з врахуванням податкового коректора	9,02	8,2	7,38	6,56	5,74
Вартість складових частин фінансових ресурсів, %:					
- власної частини фінансових ресурсів	2,1	3,0	4,0	5,9	7,2
- позикової частини фінансових ресурсів	5,8	4,5	3,4	1,8	1,0
Середньозважена вартість фінансових ресурсів, %	7,9	7,5	7,4	7,7	8,2

Джерело: [32].

Отже, стратегічним механізмом зростання фінансових ресурсів є спеціалізована наступальна стратегія фінансового розвитку, яка забезпечує оптимізацію необхідних фінансових параметрів для прискорення зростання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ». Іншими словами, стратегічний механізм фінансової стабільності – це система заходів, спрямованих на її підтримку. Якщо завдяки прискоренню економічного розвитку ТОВ «ЕНЕЙ» його ринкова вартість буде гарантовано відповідним чином зростати, то вважатиметься, що мета зростання фінансових ресурсів на цьому етапі досягнута.

3.2 Забезпечення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ»

На сьогодні оцінка ефективності використання фінансових ресурсів є одним із першочергових завдань у сфері управління фінансовим станом підприємств. Це пов'язано з такими чинниками, як погіршення економічної ситуації та загострення кризи дефолту. У сучасних економічних умовах стабільний фінансовий стан підприємства є результатом ретельного управління усією сукупністю виробничо-економічних факторів, які безпосередньо впливають на результати діяльності підприємства.

Ліквідність підприємства можна покращити шляхом ефективного поводження з активами (збільшення оборотності активів) і правильного поводження з дебіторською заборгованістю (оптимізація її умов). Підтримка достатнього рівня ліквідності активів для забезпечення постійної платоспроможності компанії також досягається за рахунок ефективного управління залишками грошових коштів та їх еквівалентами. Але в той же час завжди потрібно враховувати інфляцію – створені надлишкові грошові активи з часом знецінюються, забезпечуючи достатній рівень платоспроможності.

Для досягнення кінцевої мети – підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» варто розробити низку конкретних заходів, які необхідно реалізувати по кожному визначеному напрямку. Зазначений список відображається в таблиці. 3.3.

По-перше, для підвищення ефективності діяльності ТОВ «ЕНЕЙ» та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства необхідно оптимізувати структуру оборотних коштів та збільшити їх поточну частку за рахунок зменшення суми дебіторської заборгованості. Основними напрямками роботи ТОВ «ЕНЕЙ» щодо зменшення дебіторської заборгованості є:

- застосування ABC-методу контролю дебіторської заборгованості;
- удосконалити кредитну політику підприємства та валютні розрахунки;

- застосовувати сучасні методи рефінансування дебіторської заборгованості

Таблиця 3.3

Перелік завдань зі збільшення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» за кожним напрямом

Напрямок	Перелік завдань для виконання
управління дебіторською заборгованістю	Вдосконалити кредитну політику і грошові розрахунки
	Впровадити заходи стимулювання розрахунків по факту
	Забезпечити ефективний контроль розрахунків
управління кредиторською заборгованістю	Розробити календар платежів та забезпечити його виконання
	Застосовувати альтернативні джерела фінансування діяльності
	Стимулювати збут, нарощуючи обсяг власних грошових коштів
управління фінансуванням діяльності	Вибір оптимальної стратегії фінансування оборотних активів
	Забезпечення платоспроможності
	Забезпечення прийнятної обсягу, структури і рентабельності власних оборотних коштів

Джерело: [38].

Особливим завданням удосконалення управління дебіторською заборгованістю підприємства є встановлення оптимального співвідношення між виручкою від реалізації та сумою дебіторської заборгованості [25]. Тому, як показав попередній аналіз, падіння виручки компанії супроводжувалося зростанням суми дебіторської заборгованості. Тобто навіть суттєва затримка платежу не стимулюватиме контрагентів компанії збільшити закупівлі її продукції. Таким чином, цей підхід не слід приймати, а замість цього слід вжити заходів, щоб спонукати клієнтів платити, коли вони отримують продукт.

З нашої точки зору, основним способом вирішення вищевказаної ситуації є стимулювання розрахунку максимальної суми за фактом реалізації товару. Зокрема, такого заохочення можна досягти, пропонуючи певні знижки при продажу продукції, товарів і послуг або навіть при передоплаті.

Таким чином це матиме довгостроковий позитивний вплив на господарську діяльність ТОВ «ЕНЕЙ». До позитивного впливу торговельної

діяльності можна віднести також збільшення рентабельності, тобто підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «ЕНЕЙ».

Проте, з нашої точки зору, краще забезпечувати нижчий, але стабільний рівень рентабельності при збільшенні продажів і збільшенні обсягу оборотних активів, тим самим підвищуючи платоспроможність і покращуючи фінансовий стан суб'єкта господарювання. Станом на 1 січня 2023 року середня корпоративна націнка становила 15%, що дозволило забезпечити збереження загальної рентабельності господарської діяльності компанії на рівні 7,7%.

Саме тому, з метою підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ», ми пропонуємо встановити фіксовану норму прибутку на рівні 15% - цього абсолютно достатньо для поступового здійснення діяльності при значному покращенні фінансового стану. Становище підприємства в найкоротші терміни за рахунок продукту і зниження цін на товари призведе до збільшення продажів, тим самим збільшуючи кошти, доступні для фінансування поточної діяльності.

Ще одним важливим моментом для бізнесу є забезпечення прийнятності обсягу, структури та прибутковості оборотних коштів. Співвідношення джерел фінансування впливає на стратегічну ефективність та ефективність потоку оборотних активів.

Якщо обсяг власних коштів і довгострокових позик зростає, а обсяг короткострокових (поточних) зобов'язань залишається незмінним, то фінансова стійкість і платоспроможність підвищиться, але ефективність використання власного капіталу знизиться.

Навпаки, при незмінності суми власного капіталу та довгострокових зобов'язань збільшення суми короткострокових позикових коштів для формування оборотного капіталу призведе до зменшення суми чистого оборотного капіталу. При цьому ефект фінансового левериджу може досягти стратегічного покращення, але через збільшення масштабів поточних зобов'язань і збільшення частоти погашення боргу фінансова стійкість і боргова спроможність у короткостроковій перспективі знизиться.

Крім того, оскільки однією з основних проблем бізнесу є неефективна політика фінансування діяльності, важливим заходом є розробка нової політики фінансування діяльності та демонстрація можливості залучення коштів з інших джерел (заміщення дебіторської заборгованості).

Тому ми визначилися з конкретними заходами програми підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ». Тепер варто визначити персонал, відповідальний за впровадження (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Встановлення відповідальних осіб та термінів виконання завдань кожного з напрямів збільшення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ»

Завдання	Відповідальна особа	Кінцевий термін виконання
Удосконалення управління дебіторською діяльністю		
Вдосконалити кредитну політику і грошові розрахунки	Фінансовий директор	01.06.2024
Впровадити заходи стимулювання розрахунків по факту	Керівник відділу збуту	01.07.2024
Забезпечити ефективний контроль розрахунків	Керівник планово-економічного відділу	01.07.2024
Удосконалення управління кредиторською заборгованістю		
Розробити календар платежів та забезпечити його виконання	Керівник планово-економічного відділу, фінансовий директор	01.08.2024
Застосувати альтернативні джерела фінансування діяльності	Фінансовий директор	31.10.2024
Стимулювати збут і нарощувати обсяги власних грошових коштів	Керівник відділу збуту	31.10.2024
Удосконалення управління фінансуванням діяльності		
Вибір оптимальної стратегії фінансування оборотних активів	Фінансовий директор	01.11.2024
Забезпечення платоспроможності		31.12.2024
Забезпечення прийняттого обсягу, структури і рентабельності власних оборотних коштів		31.12.2024

Джерело: [46].

Очікується, що основні зміни будуть впроваджені переважно з другого кварталу 2023 року. Тому керівники ТОВ «ЕНЕЙ» мають час не тільки сформулювати нові методи управління, політику, стратегію тощо, а й встигнути

обговорити їх на зборах акціонерів, щоб затвердити рішення всіх власників підприємства.

Ці ж завдання, необхідні для покращення показників діяльності підприємства, зокрема підвищення рівня платоспроможності, покращення структури та підвищення рентабельності власних обігових коштів, мають бути виконані до кінця 2023 року. А саме, це означає, що результати управлінських рішень, спрямованих на виконання поставлених завдань, мають бути помітні вже у річному звіті ТОВ «ЕНЕЙ» за 2023 рік.

Тому для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЕНЕЙ» ми створили перелік відповідальних осіб та терміни виконання по кожному напрямку програми.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ГОЛОВНІ ВИМОГИ

Забезпечення нешкідливих і безпечних умов праці працівників є першочерговим завданням будь-якого роботодавця.

Щоб уникнути гніву інспекторів праці та забезпечити безпеку працівників на робочому місці, є багато речей, про які роботодавці повинні знати, перераховані нижче.

1. Ознайомлення зі службами охорони праці (далі – служби).

Підприємства створюють подібні послуги вимушено. Слід зазначити, що структура служби змінюється в залежності від кількості працівників.

За наявності на підприємстві понад 50 працюючих розробляється положення про службу охорони праці підприємства, яке визначає структуру, кількість, основні завдання, обов'язки і права працівників служб охорони праці.

Також необхідно буде затвердити робочі інструкції начальників служб, в яких, крім прав та обов'язків, буде визначено обов'язки щодо виконання покладених на них функцій.

При чисельності працівників менше 50 осіб окремі служби не створюються, а їх функції покладаються в кооперативному (зведеному) порядку на осіб, які пройшли або пройдуть для цього відповідну підготовку.

Якщо на підприємстві працює менше 20 осіб, для виконання функцій визначених служб можуть бути найняті сторонні експерти. З такими експертами укладено контракт для надання відповідних послуг і вони повинні мати принаймні три роки досвіду роботи та знання гігієни та безпеки праці.

2. Розробляє та затверджує положення, інструкції та інші заходи з охорони праці підприємства.

До обов'язків роботодавця входить затвердження вищезазначених документів, що регламентують службову діяльність.

Ці документи регламентують поведінку працівників на підприємстві та встановлюють особливі правила роботи на виробництвах, будівельних майданчиках та в інших місцях.

При підготовці та затвердженні таких положень та інструкцій необхідно враховувати положення чинного законодавства про охорону праці, а також вид діяльності та специфічні умови праці підприємства.

3. Повідомити про проблеми з охорони праці.

У процесі роботи необхідно зробити ряд повідомлень з питань охорони праці:

Перший або вступний інструктаж проводиться перед початком роботи нового працівника. це включає:

Інформація про майбутні умови праці;

Інформація про всі небезпечні або шкідливі виробничі фактори та їх можливий вплив на життя і здоров'я працівників.

Експерти з охорони праці проводять вступний інструктаж;

Нові працівники також проходять початкове навчання на робочому місці, яке включає необхідне навчання.

Первинний інструктаж проводить безпосередній керівник працівника;

Періодичні інструктажі (щоквартально або раз на півроку);

Непередбачені інструктажі можуть здійснюватися при зміні працівних нормативів, технічного обладнання або у випадку порушення працівником правил безпеки та інших норм охорони праці.

Цільові інструктажі проводяться у випадках, коли потрібно виконати конкретне завдання або операцію.

Інформація про проведені інструктажі записується у відповідний журнал та підтверджується підписами інструктора та працівника, який пройшов інструктаж.

4. Проводити навчання та регулярну перевірку знань з питань охорони праці.

Навчання з питань охорони праці працівників, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки, може проводитися безпосередньо на підприємстві або іншими підрозділами підприємства, які мають необхідні навички.

Таке навчання повинно проводитися щорічно і завершуватися перевіркою знань працівника. Перевірку проводить відповідна комісія підприємства, склад якої затверджує відповідальна особа підприємства.

Положення про навчання з питань охорони праці та графік проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці затверджуються підприємством. Працівники повинні бути ознайомлені з цими документами.

5. Проведення медичних оглядів.

Перелік обов'язкових медичних оглядів, які проводяться за рахунок роботодавця, такий:

Медичний огляд при прийнятті на роботу із шкідливими або небезпечними умовами праці або на роботи, що потребують професійного добору

Проводити регулярні медичні огляди працівників, зайнятих на вищевказаних роботах;

Особи до 21 року проходять обов'язковий щорічний медичний огляд.

Перелік професій, виробництв і організацій, працівники яких підлягають проходженню обов'язкових професійних медичних оглядів, та порядок їх проведення затверджено постановою КМУ від 23 травня 2001 р. № 559. План-графік проведення, перелік лікарів, які будуть проводити медичний огляд на місцях, затверджуються головним лікарем лікувально-профілактичного закладу, відповідального за медичний огляд. Результати медичного огляду заносяться до медичної книжки працівника, яка зберігається у роботодавця.

6. Забезпечення працівників засобами індивідуального захисту.

Засоби індивідуального захисту зазвичай включають:

Спеціальний одяг, спеціальне взуття та інші засоби, необхідні для виконання робіт у шкідливих і небезпечних умовах праці або робіт, пов'язаних із забрудненням чи несприятливими температурними умовами;

Важливо! Просто жертвувати гроші на придбання таких інструментів заборонено. Але якщо працівники придбавають засоби індивідуального захисту за власні кошти, то роботодавець зобов'язаний компенсувати працівникам

витрати на придбання у зв'язку з порушенням положення про безоплатну роздачу.

мило, яке є обов'язковим засобом захисту на роботах, пов'язаних із забрудненням;

На робочих місцях, де можливий контакт шкіри з шкідливими речовинами, повинні бути засоби для чищення та дезінфекції;

На всіх посадах із шкідливими умовами праці молоко повинно видаватись за нормою 0,5 л за зміну;

Газований розсіл - для працівників високотемпературних цехів і виробничих зон.

7. Проведення атестації робочих місць.

Атестація робочих місць проводиться на підприємствах, де на здоров'я працівників можуть негативно вплинути:

перебіг процесу;

використане обладнання, сировина та/або матеріали.

Атестація має бути проведена спеціальною комісією, склад та повноваження якої встановлюються наказом підприємства у визначені колективним договором терміни, але не рідше одного разу протягом п'яти років. Результати атестації будуть заноситися до карти умов праці.

8. Налагодження обліку нещасних випадків.

Процес розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій регулюється законодавством України[15]. Законодавством також передбачені інші обов'язки, пов'язані з охороною праці. Деякі з цих обов'язків можуть мати декларативний характер, наприклад, обов'язок впроваджувати прогресивні технології. Однак інші обов'язки є обов'язковими для дотримання роботодавцями, такі як вимоги щодо охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів, а також зобов'язання представляти звітність про стан охорони праці[28].

Висновки

У даній бакалаврській роботі було досліджено теоретичні аспекти фінансового забезпечення розвитку підприємства, а також проведено аналіз фінансового стану ТОВ "ЕНЕЙ". Розділ 1 зосередився на розгляді фінансового управління, ролі фінансових ресурсів у діяльності економічних суб'єктів та фінансового аналізу в умовах економічної нестабільності. Розділ 2 присвячено аналізу фінансового стану самого підприємства, включаючи огляд його діяльності, аналіз фінансових звітів та оцінку фінансового стану.

Аналіз фінансового стану ТОВ "ЕНЕЙ" дозволив виявити певні проблемні аспекти, такі як нестабільність та недостатність фінансових ресурсів. Пропонуються конкретні заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів та вдосконалення процесу їх формування.

Найбільш ефективний напрямок розвитку ТОВ «ЕНЕЙ» є модернізація, яка повинна забезпечити оновлення устаткування на новому технічному рівні, зростання продуктивності праці, нарощування виробничих потужностей, збільшення випуску продукції, економію інвестиційних ресурсів.

Запропонована система показників достатньо повно відображає результативність впровадження нової техніки або модернізації устаткування для виробництва конкретних видів продукції (робіт, послуг). Створення кошторисної групи дозволить узгоджувати плани щодо проектів з показниками для оцінки економічної результативності виробництва, а також здійснювати контроль за ефективністю використання капітальних вкладень для впровадження нової техніки або проведення модернізації.

У процесі розробки планів і проведення аналізу їх виконання важливо визначити, який вплив зробив проект модернізації обладнання на економічну ефективність виробництва в цілому. Для цього використовуються узагальнюючі показники зведеної економічної ефективності відновлення основних фондів: темп приросту ефективності виробництва; приріст випуску товарної продукції; економія витрат праці; ефективність капітальних вкладень; рентабельність капітальних вкладень; приріст прибутку; показники

підвищення ефективності використання праці; показники підвищення ефективності використання капітальних вкладень; показники підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів;

Аналіз та узагальнення методів роботи підприємства дає можливість визначити шляхи оптимізації використання основних засобів та підвищення їх фондівіддачі. Технічне та технологічне вдосконалення та модернізація обладнання сприяють наступним перевагам:

- збільшенню потужності агрегатів;
- заміні застарілого обладнання новим, технічно та технологічно більш досконалим, що дозволяє підвищити продуктивність всього парку обладнання за менших витрат енергії;
- механізації та автоматизації роботи обладнання;
- оптимальному навантаженню під час виробництва;
- своєчасному та якісному обслуговуванні та ремонті обладнання міжремонтному періоді;
- підвищенню ефективності роботи обладнання;
- правильному веденні технологічного процесу, що запобігає зупинкам обладнання;
- вдосконаленню техніки та технології виробництва;
- максимальному використанню парку обладнання;
- забезпечення заходів для стабільної і рівномірної роботи без простоїв.

У Розділі 3 розглянуто фінансові потреби та можливості для розвитку ТОВ "ЕНЕЙ", включаючи заходи щодо вдосконалення процесу формування фінансових ресурсів та забезпечення ефективності їх використання. Розділ 4 стосується охорони праці на підприємстві та відзначає головні вимоги в цій сфері. У зв'язку з цим, важливим є впровадження рекомендацій з охорони праці на підприємстві, що сприятиме збереженню працівників та підвищенню їхнього робочого комфорту і безпеки.

Список використаних джерел

1. Аналіз фінансового стану підприємства. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%85%20%D0%A2%20%D0%90%202/page12.html.
2. Бичков К.Е. Формування та використання фінансових ресурсів підприємства. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/384709eb-a8dd-4acb-b8c0-dfcea701624b/content>.
3. Вергун А. М. Фінансова діагностика та аналіз [Електронний ресурс] // Конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання / Укладач: А. М. Вергун. – К.: 2021.
4. Верланов Ю.Ю. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
5. Гуцул М.О. «Фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємства: економічна сутність та особливості». URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/1/31.pdf
6. Дані Світового банку (офіційний сайт) URL: <https://data.worldbank.org/>.
7. Дибя М. І., Гернего Ю. О. Потенціал фінансування ініціатив зеленого курсу в Україні. Фінанси України. 2021. № 2. С. 73-84.
8. Економічна суть та класифікація методів і прийомів фінансового аналізу при проведенні аудиту. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/ekonomichna-sut-ta-klasifikaciya-metodiv-i-priyomiv-finansovogo-analizu-pri-provedenni-audit.html>.
9. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. Економіка та держава. 2020. № 3. С. 42-45.
10. Забедюк М. С. Основні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Збірник матеріалів Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції «Детермінанти та імперативи розвитку фінансової архітектури України». 22 квітня 2021 р, м. Луцьк. С. 16-18.
11. Захарченко Т. О. Управління фінансовим забезпеченням підприємств в сучасних умовах. Innovation and Sustainability. 2022. № 2. С. 199-204.

12. Ільчук В. П., Шпомер Т. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств реального сектора економіки. Проблеми економіки. 2018. № 2. С. 310-316.
13. Книшек О. О. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності / О. О. Книшек, Ю. О. Тарасенко // Економічний простір, №139, 2018. С. 171-181.
14. Коломієць Н. О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н.О. Коломієць, О.П. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>.
15. Конституція України [Електронний ресурс]: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр#Text>
16. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с.
17. Кужелєв М. О., Нечипоренко А. В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2018. № 2. С.154–168.
18. Лазоренко В. В. Методи оцінки банкрутства в аналізі фінансової стійкості підприємств сфери послуг / В. В. Лазоренко // Приазовський економічний вісник – 2018. – №1 (6).
19. Лойко В. В. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрного сектору / В. В. Лойко, Д. М. Лойко, Д. В. Лех // Агросвіт. – 2019. - № 24. – С. 28-34. – DOI 10.32702/2306-6792.2019.24.28
20. Майор О. В., Рудницька О. В. Формування фінансово-кредитних інструментів інноваційного розвитку підприємств сфери послуг. Організаційно-економічний механізм функціонування підприємств сфери послуг – колективна монографія за загальною редакцією к.е.н., проф. Гриніва Б. В. Львів. 2019,с.212. URL:

http://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/450/2.%20%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_2019.pdf.

21. Малій О. Г. Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. № 4. С. 72-77.

22. Методи аналізу фінансового стану підприємств. URL: https://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/2016/S16/file_169.pdf.

23. Непочатенко О.О., Пташник С.А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9168>.

24. Нетудихата К. Л., Жукова В. Є. Фінансова безпека підприємств: сутність, оцінка, фактори впливу на її рівень. Інфраструктура ринку. 2019. №28. С. 295-303.

25. Основи підприємництва / за ред. М. Й.Маліка. К.: ІАЕ УААН, 2020. 582 с.

26. Офіційний сайт державної служби статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

27. Офіційний сайт національного банку України: Інфляція і далі сповільнюватиметься, а економіка відновлюватиметься – інфляційний звіт НБУ від 3 серпня 2023 р. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiya-idali-spovilnyuvatimetsya-a-ekonomika-vidnovlyuvatimetsya--inflyatsiyniy-zvitnbu>.

28. Офіційний сайт Національного банку України: Офіційний курс гривні щодо іноземних валют URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart>.

29. Охорона праці на підприємстві: головні вимоги. URL: <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/ohrana-truda-na-predpriyatii-glavnie-trebovaniya/>.

30. Оцінка фінансового стану підприємства. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:d5813c9f9255c551fe3b3d9975d3ea3e8c1c7701/latest/338169/index.html.

31. Петренко В. С., Карнаушенко А. С., Боровік Л. В. Факторинг: сутність, види та його переваги в фінансовій діяльності підприємств. Ефективна економіка. 2021. URL:

https://www.researchgate.net/profile/LiubovBorovik/publication/356600158_FACTORING_ESSENCE_TYPES_AND_ITS_BENEFITS_IN_FINANCIAL_ACTIVITY_OF_ENTERPRISES/links/63345f3476e39959d680d218/FACTORING-ESSENCE-TYPES-AND-ITS-BENEFITSIN-FINANCIAL-ACTIVITY-OF-ENTERPRISES.pdf.

32. Петрова В. Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» (для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050901 – Облік і аудит) / В. Ф. Петрова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 138 с.

33. Полторац А.С. Методичний підхід до оцінки стану фінансової безпеки регіонів України. Агросвіт. 2019. № 18. С. 29-36.

34. Порядок проведення оцінки фінансового стану потенційного бенефіціара інвестиційного проекту, реалізація якого передбачається на умовах фінансової самоокупності, а також визначення виду забезпечення для обслуговування та погашення позики, наданої за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій, обслуговування якої здійснюватиметься за рахунок коштів бенефіціара, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 14.07.2019. №616. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-16#Text>.

35. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/24-2.pdf>.

36. Садчикова І., Садчиков В. Фінансові інструменти розвитку кредитного ринку України в період військового стану. Науковий вісник Полісся №2(25), 2022, с. 190-205. URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/277451>.

37. Соломіна Г. В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник/ Г. В. Соломіна. – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. – 234 с

38. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. URL: https://www.researchgate.net/profile/Alina-Nechyporenko-3/publication/347224521_THEORETICAL_ASPECTS_OF_FORMATION_AND_USE_OF_FINANCIAL_RESOURCES_OF_THE_ENTERPRISE/links/6372903c37878b3e87aec4d9/THEORETICAL-ASPECTS-OF-FORMATION-AND-USE-OF-FINANCIAL-RESOURCES-OF-THE-ENTERPRISE.pdf

39. Теоретико-методичні аспекти вибору форми фінансового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2147>.

40. Ткачук Г.О., Рибалко С.В., Скляр Л.Б. Методичний підхід до оцінки стану фінансової системи підприємства в умовах забезпечення його економічної безпеки. Український журнал прикладної економіки. 2020. 5, № 1. С. 288-296.

41. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/5723/1/%d0%9a%d0%bd%d0%b8%d1%88%d0%b5%d0%ba %d0%95%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b8%d0%b9%20%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%d1%80 2018.pdf>

42. Фінансове забезпечення розвитку малих приватних фірм: теорія та практика. URL: http://eforum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/138/129.

43. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств. URL: https://www.researchgate.net/publication/370150576_FINANSOVE_ZABEZPECENNA_STALOGO_ROZVITKU_PIDPRIEMSTV_FINANCIAL_SUPPORT_FOR_THE_SUSTAINABLE_DEVELOPMENT_OF_ENTERPRISES.

44. Фінансове забезпечення сталого розвитку регіону. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/425/416.
45. Фірман Н. Я., Вашків О. П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2019. № 5. С. 162-168.
46. Шатковська М. С. Управління кредиторською заборгованістю на основі її аналізу. Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів: матеріали X Міжнародного круглого столу, 10 травня 2019 р. відповід. ред. Н.Л. Кусик; ОНУ ім. І. І. Мечникова. Одеса: ОФФСЕТіК, 2019. С. 177-180.
47. Яременко В. Г., Салманов Н.М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Філімоненков О.С. 2018. Вип. 19(3). С. 158-162.
48. Brigham E.F., Houston J.F. Fundamentals of financial management. Cengage Learning, 2021. 704 p.
49. Levytskyi V. The Optimization of System Financial Management of Enterprise Based on the Analysis of Investments in its Marketing Activities. Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University. 2019. 2, № 18. P. 101-108.
50. Workday. Understanding the Basics: What Is a Financial Management System? URL: <https://blog.workday.com/en-us/2020/understanding-the-basics-what-is-a-financial-management-system.html>
51. YouControl – сервіс перевірки контрагентів [Електронний ресурс] // URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32721857/

«22 час 10.07.19 стр. 2									
Объемы ИС (цены списки)	70,41								70,41
Плоскокристалльный процессор INTEL Celeron E6700	430 303,65	4 367 327,00	4 367 327,00	4 367 327,00				4 367 327,00	430 303,65
Платформа для ВАР "Негативки Прикамтия"	480,83								480,83
Подключение СДВ-В	427,32								427,32
Подключение СДВ-В	11 851,00								11 851,00
Панель Epson EXPERT CUT-600	80 755,59								80 755,59
Панель монитора (юбка)	118 600,51								118 600,51
Панель монитора	19 003,18								19 003,18
Приемное устройство ИВАММ VZO-1	1 737,53								1 737,53
Принтер Canon LBP-310	103,62								103,62
Принтер HP-6920 A11	230,9								230,9
Пункт разработки	37,42								37,42
Сверлильный станок	43,24								43,24
Сварочный аппарат	29,81								29,81
Сервер Dell Power Edge SC 430 P4	457,91								457,91
Системные системы PC-3000	1 039,78								1 039,78
Система Microsoft SQL	33 727,00								33 727,00
Системный блок Селекс ZN020105200DVR-RV	1 716,87								1 716,87
Системный блок NEO Athlon	1 635,18								1 635,18
Системный блок Athlon А4 400	3 400,00								3 400,00
Системный блок Селекс	1 352,19								1 352,19
Системный блок Intel (сервер)	29 304,73								29 304,73
Системный блок Intel E21001024100DVR-RV	257,27								257,27
Системный блок на базе процессора Athlon Dual 9200	8 030,00								8 030,00
Системный блок на базе процессора Athlon Dual 7600	11 000,00								11 000,00
Системный блок на базе процессора Athlon A62 6400K (резервный сервер)	15 405,00								15 405,00
Служебный стол	126,60								126,60
Стол складной	2 245,39								2 245,39
Стол С-3	35,76								35,76
Стол В-2	41,42								41,42
Стол В-2	41,42								41,42
Стол Мастер	78,92								78,92
Стол Орг	165,59								165,59
Стол Простя	80,87								80,87
Стол Фолд	108,58								108,58
Стол Холд	90,75								90,75
Струнный стул	18 362,21								18 362,21
Тепловая завеса Вентилек АК-1600У выруб	13 022,00								13 022,00
Теплообменник Т-2	1 187,76								1 187,76
Телефонный труборазводчик НХП	43 075,89								43 075,89
Телевизор на подставке ринг-вид	3 503 331,35								3 503 331,35
Техническое оборудование	3 020,89								3 020,89
Техническое оборудование № 7203 ДА	170 983,33								170 983,33
Техническое оборудование № 7203 ДА	92 117,28								92 117,28
Техническое оборудование № 7203 ДА	92 117,28								92 117,28
Установка арх-вуд сервера PRC-430	3 090,50								3 090,50
Факс Panasonic	59,85				59,85				59,85
Факс Panasonic	62,84				62,84				62,84
Фрезерный станок	1 567,15								1 567,15
Цистерна № 0241710	9 432,21								9 432,21
Цистерна № 0241710	75 165,32								75 165,32
Цистерна № 0518010	215 925,20								215 925,20
Цистерна № 0518010	227 205,30								227 205,30
Цистерна № 0596ЕВ	5 804,49								5 804,49
Цистерна № АТЗ-183С	17 480,15								17 480,15
Центральный телефонный аппарат	21 306								21 306
Центральный телефонный аппарат	21 306								21 306
Шкаф для оргтехн-1	3 042,00								3 042,00
Шкаф для оргтехн-2	3 042,00								3 042,00
Шкаф для оргтехн-3	3 042,00								3 042,00
Шкаф для оргтехн-4	3 042,00								3 042,00
Шкаф металл	604,87								604,87
Шкаф РРС	21,72								21,72
Шкаф РРС	21,72								21,72
Шкаф РРС	37,50								37,50
Шкаф для оргтехн	947,14								947,14
Шкаф для оргтехн	201,84								201,84
Итого	39 877 994,09	10 423 028,97	10 218 704,52	204 204,45	5 034 644,01	687 316,11	4 367 327,90	45 068 978,05	

Обороти рахунку 10 за 2023 р.

J.2023 час 10.06.57 стор. 2							
Нірилеп-цистерна газова DROMECH CNG-45 № AT0841XT	707 696,75						707 696,75
Нірилеп-цистерна газова DROMECH CNG-45 № AT1493XP	1 360 750,74						1 360 750,74
Нірилеп-цистерна газова DROMECH CNG-45 № AT8833XX	370 494,19						370 494,19
Нірилеп-цистерна газова LDS NG-1 № AT209XP	1 476 267,31						1 476 267,31
Нірилеп-цистерна газова LDS № AT5534XP	1 250 000,00						1 250 000,00
Нірилеп-цистерна газова LPG ZASTA № AT4611XP	643 309,80						643 309,80
Нірилеп-цистерна газова Simaita NG-16 № AT0145XP	1 352 216,49						1 352 216,49
Навігаційна цистерна № AT7502XP	51 470,62						51 470,62
Навігаційна Simaita тип № 046931B	8 034,66						8 034,66
Насос К-50-32-125	236,03						236,03
Насосна з металевих стішок	14 626,77	236,03			236,03		14 626,77
Ноутбук DELL Inspiron 3542	8 600,00						8 600,00
Опладова яма	166 089,93						166 089,93
Оторожа залізобетонна	51 087,76						51 087,76
Офісні меблі (кабінет директора)	5 355,01						5 355,01
Офісні меблі К-1 (шафа,стелаж)	70,39						70,39
Офісні меблі К-2 (шафа,стелаж)	87,22						87,22
Офісні меблі К-3 (шафа,стелаж)	70,41						70,41
Пл. дорога до ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття"	430 303,85						430 303,85
Підйомник авт. СДО-8	480,83						480,83
Підйомник авт. СДО-8	427,32						427,32
Планшета Блок EXPERT СІТ-600	11 801,00						11 801,00
Площа з мочол бетону (мобіла)	80 755,59						80 755,59
Площа з плити ПДМ 2850ч	116 660,51						116 660,51
Пам'ятка сигналізація	19 903,19						19 903,19
Прилад обліку палива IVA-MM VZD-4	1 737,53						1 737,53
Принтер Canon LBP-910	103,82	1 737,53			1 737,53		103,82
Пункт розподілу ПР-9222-114	23,76						23,76
Пункт розподілу	37,62						37,62
Свердловина станок	43,94						43,94
Селф Лисича	49,81						49,81
Сервер Dell Power Edge SC 430 P4	457,01						457,01
Сигнальна система PC-3000	1 839,78						1 839,78
Система відеонагляду	33 727,00						33 727,00
Системний блок EXPERT СІТ-600	1 716,67						1 716,67
Системний блок HES Акілат	1 635,18						1 635,18
Системний блок Athlon A4 400	3 400,00						3 400,00
Системний блок Drix	3 382,19						3 382,19
Системний блок Intel Core (сервер)	29 301,73						29 301,73
Системний блок Intel E2 1801024160/DVD-RW	257,27						257,27
Системний блок на базі процесора Athlon 64 6500	8 030,00						8 030,00
Системний блок на базі процесора Athlon 64 7600	11 000,00						11 000,00
Системний блок на базі процесора Athlon 64X2 6400K (резервний сервер)	15 805,00						15 805,00
Спосарний спл	126,80						126,80
Станок токарний	2 245,39						2 245,39
Стелаж С-3	35,78						35,78
Стел В-2	41,42						41,42
Стел В-2	41,42						41,42
Стінка Містер	76,92						76,92
Стінка Офіс	168,99						168,99
Стінка Престиж	80,87						80,87
Стінка ооруди	106,58						106,58
Стінка Хвиля	98,75						98,75
Сторожовий пункт	18 362,21						18 362,21
Теплова гармата RexMol AN-18KW turbo	13 022,00						13 022,00
Теплообмінник Т-2	1 167,76						1 167,76
Теплоізоляційна трубопреледі від НКП	43 975,99						43 975,99
Тимчасова подальова розмірка	3 533 331,35						3 533 331,35
Технічно-вінтерний станок	3 620,89						3 620,89
Трактор колісний ДТЗ5244НРХ №25731AT	360 840,00						360 840,00
Тягач International № 72651BA	179 963,33						179 963,33
Тягач International № 72631BA	92 117,28						92 117,28
Укладувач з цукру-фет. покриття зоразальобетоню	92 135,63						92 135,63
Установка агр.-агр. зорки ПРС-630	3 890,53						3 890,53
Фрезерний станок	1 591,15						1 591,15
Цистерна № 02417В	9 433,21						9 433,21
Цистерна № 02419В	75 165,22						75 165,22
Цистерна № 05196В	215 925,20						215 925,20
Цистерна № 05197В	237 205,30						237 205,30
Цистерна № 05096В	5 804,49						5 804,49
Цистерна № AT2415XX	174 891,51						174 891,51
Цифровий телефонний апарат	213,06						213,06
Цифровий телефонний апарат	213,06						213,06
Шафа для одягу-1	3 042,00						3 042,00
Шафа для одягу-2	3 042,00						3 042,00
Шафа для одягу-3	3 042,00						3 042,00
Шафа для одягу-4	3 042,00						3 042,00
Шафа металевна	604,87						604,87
Шафа РПС	21,90						21,90
Шафа РПС	21,72						21,72
Шафа РПС	37,50						37,50
Шафи для спеціалу	947,14						947,14
Шафи трах. дверні	201,84						201,84
Разом	45 086 379,05	3 104 171,78	3 104 171,78	52 542,59	52 542,59	48 118 008,24	

Розділ I. Кількість штатних працівників

Назва показників	Код рядка	(осіб (у цілих числах	
		Усього	У т.ч. жінок
А	Б	1	2
Кількість прийнятих штатних працівників	3020	12	
Кількість звільнених штатних працівників	3040	3	
Кількість звільнених штатних працівників із причини зміни в організації виробництва і праці (реорганізація, скорочення кількості або штату працівників) (із ряд. 3040)	3050		
Кількість звільнених штатних працівників із причини плинності кадрів (за власним бажанням, за угодою сторін, порушення трудової дисципліни, ін.) (із ряд. 3040)	3060	3	
Облікова кількість штатних працівників на кінець звітного періоду	3070	115	9
Станом на 31 грудня звітного року (раз на рік у звіті за IV кварталі)			
Облікова кількість штатних працівників, прийнятих на умовах неповного робочого дня (тижня)	3080	1	
Облікова кількість штатних працівників, які знаходяться у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами	3090	x	
Облікова кількість штатних працівників, які знаходяться у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею віку, встановленого чинним законодавством	3100		

Розділ II. Втрати робочого часу штатних працівників

Назва показників	Код рядка	(у цілих числах)	
		Люд.год	Осіб
А	Б	1	2
Кількість невідпрацьованого робочого часу через відпустки без збереження заробітної плати (на період припинення виконання робіт)	4080		
Кількість невідпрацьованого робочого часу через переведення на неповний робочий день (тиждень) з економічних причин	4090		
Кількість невідпрацьованого робочого часу через масові невиходи на роботу (страйки)	4100		

Розділ III. Склад фонду оплати праці штатних працівників

Назва показників	Код рядка	тис. грн (з одним десятковим знаком)
		Усього
А	Б	1
Фонд оплати праці штатних працівників, усього (ряд.5020 + ряд.5030 + ряд.5060)	5010	7 005,3
Фонд основної заробітної плати	5020	3 747,8
Фонд додаткової заробітної плати	5030	2 786,0
Надбавки та доплати до тарифних ставок та посадових окладів (із ряд. 5030)	5040	674,9
Премії та винагороди, що носять систематичний характер (щомісячні, щоквартальні) (із ряд. 5030)	5050	1 800,9
Виплати, пов'язані з індексацією заробітної плати (із ряд. 5030)	5051	-
Компенсація втрати частини заробітку у зв'язку з порушенням термінів її виплати (із ряд. 5030)	5052	-
Заохочувальні та компенсаційні виплати	5060	471,5
Матеріальна допомога (із ряд. 5060)	5070	171,3
Соціальні пільги, що мають індивідуальний характер (із ряд. 5060)	5080	-
Оплата за невідпрацьований робочий час (із ряд.5030, 5060)	5090	310,2

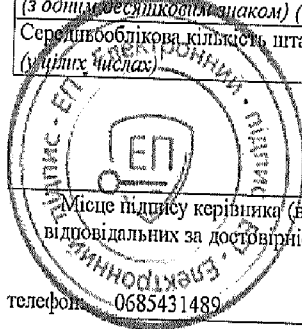
Розділ IV. Кількість і фонд оплати праці окремих категорій працівників

Угрупування	Код рядка	Середньо-облікова кількість, осіб (у цілих числах)	Фонд оплати праці, тис. грн (з одним десятковим знаком)	Кількість відпрацьованих людино-годин (у цілих числах)
А	Б	1	2	3
Із середньооблікової кількості штатних працівників:				
жінки	7010	9	691,1	4310
Працівники, які не перебувають в обліковому складі (позаштатні):				
зовнішні сумісники	7030	4	105,7	X
працюють за цивільно-правовими договорами	7040		-	X

Назва показників	Код рядка	Усього по підприємству включно з даними по структурних підрозділах
А	Б	І
Кількість укладених та зареєстрованих колективних договорів, од	8010	1
Кількість штатних працівників, які охоплені колективними договорами, осіб (у цілих числах)	8020	115
Розмір мінімальної місячної тарифної ставки (окладу), встановлений у колективному договорі, грн (із двома десятковими знаками)	8030	6 500,00
Розмір мінімальної місячної тарифної ставки (окладу), встановлений у галузевій угоді, грн (із двома десятковими знаками)	8040	6 500,00

**Розділ VI. Витрати на утримання робочої сили,
що не входять до складу фонду оплати праці**

Назва показників	Код рядка	Усього по підприємству включно з даними по структурних підрозділах
А	Б	І
Витрати підприємства на утримання робочої сили, крім тих, які враховані у фонді оплати праці (сума рядків з 9020 до 9060), тис.грн (з одним десятковим знаком)	9010	-
Витрати підприємства на соціальне забезпечення працівників, тис.грн (з одним десятковим знаком) (із рядка 9010)	9020	-
Витрати підприємства на культурно-побутове обслуговування працівників, тис.грн (з одним десятковим знаком) (із рядка 9010)	9030	-
Витрати підприємства на забезпечення працівників житлом, тис.грн (з одним десятковим знаком) (із рядка 9010)	9040	-
Витрати підприємства на професійне навчання, тис.грн (з одним десятковим знаком) (із рядка 9010)	9050	-
Інші витрати на робочу силу, тис.грн (з одним десятковим знаком) (із рядка 9010)	9060	-
Середньобоблікова кількість штатних працівників підприємства, осіб (у цілих числах)	9070	

Місце підпису керівника (власника) та/або осіб,
відповідальних за достовірність наданої інформації

ЕП Качкан
Всеволод
Йосипович

Качкан Всеволод Йосипович
(ПБ)

телефон: 0685431489

електронна пошта: tovnts@gmail.com

Додаток В

ТОВ «Еней» Положення про організацію та оплату праці

1. Загальні положення

1.1. Дане положення розроблене у відповідності з діючим законодавством України.

1.2. Дане положення поширюється на працівників ТОВ ТВФ “Нафтотранссервіс”.

1.3. Це положення визначає економічні, правові та організаційні нормативи оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах з ТОВ ТВФ “Нафтотранссервіс” на підставі діючих трудових договорів чи контрактів, встановлює форми, системи і розміри оплати праці працівників фірми і є додатком до колективного договору .

2. Заробітна плата

2.1. Заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу (ст. 94 КЗпПу, ст. 1 Закону України про оплату праці) .

2.2. Структура заробітної плати .

Витрати на оплату праці (фонд оплати праці) згідно інструкції зі статистики складаються з :

1. Фонду основної заробітної плати .
2. Фонду додаткової заробітної плати .
3. Інших заохочувальних та компенсаційних виплат .

2.2.1. Основна заробітна плата - це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов’язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців у розмірах, затверджених директором фірми.

2.2.2. Додаткова заробітна плата - це винагорода за працю понад встановлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, премії пов’язані з виконанням виробничих завдань і функцій .

2.2.3. Інші компенсаційні та заохочувальні виплати. До них належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами та положеннями, компенсаційні та інші грошові та матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які проводяться понад встановлені зазначеними актами норми .

2.3. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно- ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності фірми і максимальним розміром не обмежується (ст. 94 КЗпПУ).

2.4. Мінімальна заробітна плата – це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці .

2.5. Мінімальна заробітна плата як державна гарантія в оплаті праці встановлюється в законі про Державний бюджет України як в місячному ,так і погодинному розмірі.

2.6. На підприємстві для працівників, які працюють з місячним окладом, має дотримуватись як мінімальна державна гарантія - мінімальна місячна заробітна плата, а для працівників з погодинною оплатою (годинними тарифними ставками) – мінімальна заробітна плата в погодинному розмірі.

2.7. При обчисленні заробітної плати, для забезпечення її мінімального розміру, включаються доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати згідно чинного законодавства. У випадку, коли працівникові, який виконав місячну годинну норму праці, нарахована заробітна плата нижче від законодавчовстановленого розміру мінімальної заробітної плати, підприємство проводить доплату до її рівня.

2.8. Мінімальна заробітна плата в ТОВ ТВФ «Нафтотранссервіс» визначається відповідно до Галузевої угоди між міністерством палива та енергетики України та Центральною Радою профспілки працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості України, Закону України «Про державний бюджет України».

2.9. З метою забезпечення належного соціального захисту працівників на підприємстві мінімальний посадовий оклад (тарифна ставка), як розрахункова величина для побудови схем тарифних ставок та посадових окладів, встановлюється з підвищуючим коефіцієнтом, розмір якого встановлюється наказом по підприємству. Виходячи з фінансових можливостей підприємства, розмір коефіцієнта протягом року може зростати.

2.10. В ТОВ ТВФ «Нафтотранссервіс» встановлюються підвищені тарифні ставки (посадові оклади) на 25% згідно Постанови Кабінету Міністрів (№648 від 11.08.95р) «Про умови оплати праці осіб, які працюють в гірських районах».

2.11. Заробітна плата працівників фірми підлягає індексації в установленому законодавством порядку (ст. 95 КЗпПУ).

2.12. У випадках підвищення тарифних ставок і посадових окладів на підприємстві як у розрахунковому періоді, так і в періоді, протягом якого за працівником зберігається середній заробіток (зарплата, включаючи премії та інші виплати, що враховуються при обчисленні середньої заробітної плати) за проміжок часу до підвищення коригується в обов'язковому порядку на коефіцієнт їх підвищення (п.10 Порядку №100).

3. Джерела коштів на оплату праці та механізм формування фонду оплати праці

3.1. Джерелом коштів на оплату праці працівників фірми є частина доходу та інші кошти, одержані внаслідок його господарської діяльності (ст. 4 Закону України про оплату праці).

3.2. До складу витрат включаються затрати на оплату праці фізичних осіб, які знаходяться у трудових відносинах з підприємством (далі – працівники), які включають витрати на виплату основної і додаткової заробітної плати та інших заохочень і виплат, виходячи з тарифних ставок у вигляді премій, заохочень, відшкодувань вартості товарів (робіт, послуг), затрати на виплату авторських винагород і виплат за виконання робіт (послуг) згідно з договорами цивільно-правового характеру, будь-які інші виплати у грошовій й натуральній формі, встановлені за домовленістю сторін (ст.142 ПКУ), тобто всі витрати на оплату праці працівників фірми, безпосередньо пов'язані з господарською діяльністю і обумовлені колективним договором.

3.3. Фонд оплати праці (ФОП) формується наступним чином:

1. Тарифна частина ФОП – виходячи із встановленої тарифної оплати праці (штатний розпис) .
2. Фонд додаткової заробітної плати – виходячи із переліку та розміру доплат і надбавок (додаток №3 до положення про оплату праці) та інших виплат, що включаються до затрат на виробництво (собівартості) згідно з діючими нормативними документами .
3. Інші компенсаційні та заохочувальні виплати, які включаються до витрат і виплачуються за відповідними положеннями .

4. Робочий час та час відпочинку .

- 4.1. На підприємстві проводиться робота за графіком 40 годинного робочого тижня (з двома вихідними днями), та на умовах підсумованого обліку робочого часу. При підсумованому обліку робочого часу щоденна , щотижнева чи щомісячна тривалість робочого часу за графіком може відрізнитися від норми . Відхилення , які виникають , мають бути збалансовані , як правило , у межах облікового періоду так, щоб сума годин за графіками за обліковий період (рік) дорівнювала нормі годин цього періоду.
- 4.2. Працівники Товариства за погодженням з Роботодавцем можуть працювати на умовах гнучкого режиму робочого часу (ГРРЧ), якщо такий режим роботи не впливатиме негативно на роботу Товариства в цілому. Порядок застосування в Товаристві ГРРЧ визначається Правилами внутрішнього трудового розпорядку.
- 4.3. Відповідно до ст. 61 КЗпП України та Положення про робочий час і час відпочинку водіїв автотранспорту на підприємстві запроваджено підсумований облік робочого часу за рік для :
  - водіїв ;
  - вахтового персоналу;
  - сторожової охорони .
- 4.3.Режим праці і відпочинку та обліку робочого часу працівників при вахтовому методі та водіїв, робота яких постійно проводиться в дорозі чи має роз'їзний характер здійснюється згідно Положення про вахтовий та роз'їзний метод роботи (додаток №8).
- 4.3 Вечірнім рахується час з 18 до 22 години і оплачується додатково у розмірі 20% годинної тарифної ставки за кожну годину роботи у вечірній час .
- 4.4.Нічним рахується час з 22 години вечора до 6 години ранку (ст. 55 КЗпП) і оплачується в підвищеному розмірі – 40% годинної тарифної ставки за кожну годину роботи в нічний час .
- 4.5.При підсумованому обліку робочого часу організація праці регулюється графіками роботи , які складаються за обліковий період і якими визначається кількість робочих днів (змін), тривалість щоденної роботи , кількість вихідних днів та додаткових днів відпочинку.
- 4.6.При сумованому обліку робочого часу тривалість робочої зміни з дотриманням річної норми відпрацьованого часу встановлюється :
  - водіям - не більше 11 годин. Якщо нормальна тривалість робочого дня охоплює тривалі простої , очікування в ТЗ чи на робочому місці , або якщо водію необхідно дати змогу доїхати до відповідного місця відпочинку , то тривалість робочого дня може бути збільшена до 12год , згідно п. 2.3 Положення про робочий час і час відпочинку водіїв;

- групі з ремонту і т/о автомобілів - не більше 11 годин ;
- механікам - не більше 11 годин.

4.7. У випадках, коли при міжміських перевезеннях передбачається перебування водія в автомобілі протягом часу більше 12 годин, на такому автомобілі повинно бути обладнано спеціальне місце для відпочинку водія, і в рейс повинно направлятися два водії.

4.8. Понадурочні роботи для водіїв можуть застосовуватися в особливих випадках, передбачених законодавством. Надурочні роботи можуть проводитися лише з дозволу профкому підприємства (відповідно до КЗпП, ст. 64).

Надурочні роботи не повинні перевищувати для кожного працівника 120 годин на рік.

4.9. Водії, відповідно з діючим законодавством про працю користуються правом на :

а) перерву протягом робочого дня для відпочинку і харчування (обідня перерва)

;

б) щоденний відпочинок (між змінами) ;

в) щотижневий відпочинок (вихідні дні) ;

г) відпочинок у святкові дні ;

д) щорічну (основну) відпустку у випадках, передбачених діючим законодавством, додаткову відпустку.

4.10. При сумованому обліку робочого часу тривалість щоденного (міжзмінного) відпочинку може бути зменшена до 12 годин, але з таким розрахунком, щоб робочий час протягом облікового періоду не перевищував норму робочого часу, встановлену законодавством. В цих випадках водіям надаються додаткові, вільні від роботи дні на протязі облікового періоду.

4.11. Водіям, які працюють на міжміських перевезеннях, щоденний (міжзмінний) відпочинок надається незалежно від того, де вони знаходяться. Якщо відпочинок надається поза постійним місцем проживання, водії повинні забезпечуватися приміщенням для нормального відпочинку (сну) і охороною автомобіля та вантажу. Водії в цей час звільнюються від роботи і не зобов'язані залишатися в автомобілі.

4.12. Час присутності на робочому місці водія, коли він не керує транспортним засобом, при направленні у рейс двох водіїв, зараховується йому у розмірі 100% робочого часу.

4.13. Якщо під час рейсу на міжміських перевезеннях тривалість щоденного відпочинку водіїв була зменшена порівняно з нормальною, їм надається такий відпочинок (відгул) безпосередньо після повернення до постійного місця роботи.

4.14. Для виконання службового доручення поза місцем постійної роботи, за наказом керівника фірми, працівники можуть направлятися у службове відрядження.

4.15. Забороняється направляти у відрядження (ст.176 КЗпП)

- вагітних жінок;

- жінок, які мають дітей віком до 3 років.

Згідно ст.177 КЗпП не можна відряджати без згоди працівниць, які мають дітей віком від 3 до 14 років, дітей-інвалідів.

5.Порядок обліку робочого часу .

5.1. Облік робочого часу працівників здійснюється на основі табеля, шляхових листів та інших документів.

- 5.2. При організації праці водіїв застосовується щоденний облік робочого часу.
- 5.3. Години роботи зверх встановленої тривалості робочого часу в обліковому періоді рахуються надурочною роботою і не можуть компенсуватися недоробкою в інші дні чи відгулами (ст. 106 КЗпП України).

6. Оплата праці

- 6.1. Оплата праці здійснюється згідно посадових окладів, годинних тарифних ставок та відрядних розцінок, передбачених штатним розкладом згідно чинного законодавства двічі на місяць.
- 6.2. Якщо виплата зарплати затримується на один і більше календарних місяців, роботодавець нараховує та виплачує працівникам компенсацію втрати частини заробітної плати (далі – компенсація) (ст. 34 Закону про оплату праці та ст. 1, 2 Закону № 2050). Заробітна плата, яка не отримана вчасно з вини працівника, компенсації не підлягає.
- 6.3. Оплату праці працівників здійснювати в першочерговому порядку після сплати обов'язкових платежів, якщо інший порядок не буде встановлений законодавством України.
- 6.4. Конкретні розміри тарифних ставок робочих і посадових окладів службовців визначаються у відповідності з професіями, кваліфікацією працівників, складністю та умовами виконуваної ними роботи і встановлюються у кожному випадку в наказі на прийняття працівника. При цьому основна заробітна плата не може бути меншою встановленою законодавством України мінімальної заробітної плати.
- Розміри годинних тарифних ставок водіїв автомобілів диференціюються в залежності від типу, призначення та технічної характеристики рухомого складу, на якому працюють водії.
- 6.5. Для стимулювання водіїв до збільшення об'ємів перевезень на підприємстві застосовується відрядна оплата праці. Відрядна розцінка розраховується діленням хвилинної тарифної ставки водія на норму часу на виконання одного тонокілометра. При зростанні мінімальної заробітної плати, відрядна розцінка коригується на коефіцієнт підняття.
- 6.6. Оплата праці працівників, задіяних при вахтовому методі та з роз'їзним характером робіт проводиться згідно Положення про вахтовий та роз'їзний метод роботи (додаток №8).
- 6.7. У разі залучення водіїв на роботу з ремонту та технічного обслуговування автомобілів за виробничої потреби на термін до одного місяця, оплата проводиться за погодинною розцінкою за фактичний час в ремонті і т/о.
- 6.8. Водіям, які проходять термін стажування, заробітна плата нараховується в розмірі 100% від затверджених тарифних ставок.
- 6.8. При виконанні робіт на екскаваторі одноковшовому та при залученні машиніста екскаватора до технічного обслуговування, оплата праці проводиться виходячи із погодинної тарифної ставки машиніста екскаватора одноковшового, затвердженої штатним розкладом.
- 6.9. Робочий час водіїв з ненормованим робочим днем зверх нормальної тривалості робочого дня не вважається надурочним.
- 6.10. При міжміських перевезеннях, коли водій повинен перебувати в автомобілі більше 12 годин, то в рейс необхідно відрядити двох водіїв на одному автомобілі.

При цьому, час на рейс, коли другий водій не керує транспортним засобом, зараховується йому як робочий в повному розмірі. Оплата праці обох водіїв здійснюється згідно штатного розкладу.

6.11. Для штатних працівників товариства передбачені надбавки та доплати до тарифних ставок та посадових окладів у розмірах, передбачених чинним законодавством:

- за класність водіям;
- за суміщення професій;
- за розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт;
- за роботу у важких, шкідливих умовах;
- за роботу у нічний і вечірній час;
- за високу професійну майстерність;
- за ненормований робочий день;
- керівникам, спеціалістам, службовцям за високі досягнення в праці або за виконання особливо важливих завдань на строк їх виконання;
- інші надбавки і доплати, передбачені законодавством.

6.12. Надбавка за класність водіям з відрядною оплатою праці розраховують за фактичний робочий час водієм, виходячи з погодинної тарифної ставки згідно штатного розкладу.

6.13. За час роботи водіїв по технічному обслуговуванню автомобілів надбавки і доплати не нараховуються.

6.14. Оплата роботи в надурочний час здійснюється згідно ст 106 КЗпП України.

Наднормовий час обчислюється після закінчення облікового періоду – як різниця між фактично відпрацьованим часом і нормою робочого часу, встановленою для цього періоду. Оплачується в подвійному розмірі годинної ставки, якщо оплата погодинна. Якщо оплата відрядна – доплата проводиться також у подвійному розмірі годинної ставки, передбаченої для працівника відповідної кваліфікації. Компенсація надурочних робіт шляхом надання відгулу після закінчення облікового періоду не допускається.

6.15. Простій не з вини працівника оплачується в розмірі 2/3 годинної тарифної ставки встановленої працівникові за робочий час згідно графіка, затвердженого підприємством. (ст.113 КЗпП України).

6.16. Надбавки та доплати за час простою не нараховуються.

6.17. Про початок простою працівник зобов'язаний попередити власника чи уповноважений ним орган. За невиконання цього обов'язку працівник може притягатися до дисциплінарної відповідальності.

6.18. Час простою з вини працівника не оплачується.

6.19. За час простою, коли виникла виробнича ситуація, небезпечна для життя чи здоров'я працівника, або людей які його оточують, і навколишнього середовища не з його вини, за ним зберігається середній заробіток.

6.20. Факт простою працівника обов'язково відображається в в таблиці робочого часу як невідпрацьований час не з вини працівника, і оплачений згідно законодавства.

7. Інші норми і гарантії в оплаті праці.

7.1. Оплата праці при виконанні робіт різної кваліфікації.

При виконанні робіт різної кваліфікації праця почасових робітників, а також службовців оплачується за роботою вищої кваліфікації.

7.2. У разі виробничої потреби допускається тимчасове переведення працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, за умови збереження тарифної ставки чи посадового окладу за попередньою роботою (ст.33 КЗпП України).

7.3. Оплата роботи у святкові і неробочі дні .

Робота у святкові дні оплачується :

- відрядникам – за подвійними відрядними розцінками ;
- працівникам, робота яких оплачується за годинними або денними тарифними ставками у розмірі подвійної годинної або денної ставки.

Оплата у зазначеному розмірі проводиться за години, фактично відпрацьовані у святковий і неробочий день .

На бажання працівника, який працював у святковий день, йому може бути наданий інший день відпочинку, але в межах облікового періоду (ст. 107 КЗпПУ із змінами) .

7.4. Оплата праці за сумісництвом .

Працівники, які працюють за сумісництвом, одержують заробітну плату за фактично виконану роботу з фонду додаткової заробітної плати .

8. Права працівника на оплату праці

8.1. Працівник має право на оплату своєї праці відповідно до актів законодавства і колективного договору на підставі укладеного трудового договору.

8.2. Забороняється будь-яке зниження розмірів оплати праці залежно від походження, соціального і майнового стану, національності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, членство у професійній спілці чи іншому об'єднанні громадян, роду і характеру занять, місця проживання (ст. 21 Закону України “Про оплату праці”) .

9. Терміни, періодичність і місце виплати заробітної плати.

9.1. Заробітна плата виплачується працівникам фірми регулярно в робочі дні в терміни, встановлені чинним законодавством , але не рідше двох разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16-ти календарних днів, а саме 7 та 22 числа .

У разі, коли день виплати заробітної плати збігається з вихідними, святковим або неробочим днем, заробітна плата виплачується напередодні.

10. Обмеження розміру утримань із заробітної плати .

10.1. Утримання із заробітної плати можуть проводитись тільки у випадках, передбачених законодавством.

10.2. При кожній виплаті заробітної плати загальний розмір всіх утримань не може перевищувати 20%, а у випадках, передбачених законодавством – 50% заробітної плати, що належить до виплати працівникам.

10.3. Обмеження, встановлені в п. 10.2 не поширюються на утримання із заробітної плати при відбуванні у вигляді виправних робіт і при стягненні аліментів на неповнолітніх дітей.

10.4. Не допускаються утримання з вихідної допомоги, компенсаційних та інших виплат, на які згідно з законодавством стягнення не звертається.

11. Повідомлення працівників про умови оплати праці.

При укладанні з працівником трудового договору (контракту) керівництво фірми доводить до його відома умови оплати праці, розміри, порядок, терміни виплати заробітної плати, підстави, згідно з якими можуть проводитись утримання у випадках, передбачених законодавством .

Про нові або заміну діючих умов оплати праці в бік погіршення, адміністрація фірми повинна повідомити працівника не пізніше, як за два місяці до їх запровадження або зміни (ст.29 Закону України “Про оплату праці”).

12.Повідомлення працівника про розміри оплати праці .

При кожній виплаті заробітної плати працівник фірми може отримати такі дані, що належать до періоду, за який проводиться оплата праці :

- а) загальна сума заробітної плати з розшифровками за видами виплат;
- б) розміри і підстави утримань із заробітної плати;
- в) сума заробітної плати, що належить до виплати .

13.Відомості про оплату праці працівника.

Відомості про оплату праці працівника фірми є комерційною таємницею ТОВ ТВФ “Нафтотранссервіс” і надаються в будь-який орган чи особам лише у випадках, передбачених законодавством .

За розголошення комерційної таємниці працівники фірми несуть відповідальність згідно з чинним законодавством .

14.Трудові спори

Трудові спори з питань оплати праці працівників фірми розглядаються комісією з трудових спорів і вирішуються згідно з законодавством про трудові спори .

15.Відповідальність за порушення законодавства про оплату праці.

За порушення законодавства про оплату праці винні особи притягуються до дисциплінарної, матеріальної, адміністративної та кримінальної відповідальності згідно з законодавством України (ст. 36 Закону України “Про оплату праці”).

Головний бухгалтер

Інженер з підготовки кадрів

Юркевич А.М.

Приймак Л.Р.

Додаток Г

Постачальник: ТОВ "ЛІВАЙН ТОРГ" ТОВ ЛІВАЙН ТОРГ м. Івано-Франківськ, вул.Незалежності, 93
 Р/р UA663054820000026002710073570 в ДООУ АТ "Ощадбанк" м. Дніпро,
 ЄДРПОУ 41449359 ІПН 414493504633, 49000, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ, М.ДНІПРО,
 ВУЛИЦЯ МАНДРИКІВСЬКА, БУДИНОК 47, ОФІС 503
 Місце складання: 76018, Івано-Франківська обл, м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 4
 Тел./факс: 0342504398 0342504398

Видаткова накладна № 0179/1000002
від 31.01.2023

Покупець: ТОВ ТВФ "НАФТОТРАНССЕРВІС", ЄДРПОУ :25653832

Адреса: вул.Майданська, буд.5, м. Надвірна, Івано-Франківська обл., 78400

Через: з використанням електронного документообігу та цифрового підпису

Підстава: Договір поставки 70/93 від 02.08.2021

Форма проведених розрахунків: оплата з поточного рахунку

№	Назва	Регіон дії	Од.	Кіл-сть	Ціна без ПДВ	Ціна з ПДВ	Сума без ПДВ
1	2710194300 Дизпаливо Energy	Україна	літр	1160,00	47,663551	51,00	55 289,72
2	2710194300 Дизпаливо Energy	Україна	літр	1050,00	49,53271	53,00	52 009,35
3	2710194300 Дизпаливо Energy	Україна	літр	200,00	51,401869	55,00	10 280,37
4	2710124194 Бензин А-92 Energy	Україна	літр	70,00	44,859813	48,00	3 140,19

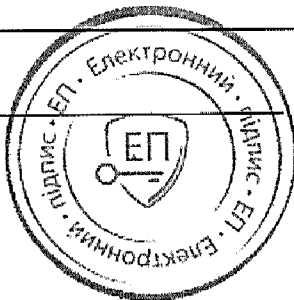
Разом без ПДВ: 120'719,63

ПДВ: 8 450,37

Всього з ПДВ: 129 170,00

Разом з ПДВ(прописом): Сто двадцять дев'ять тисяч сто сімдесят гривень 00 копійок
 в т.ч. ПДВ: Вісім тисяч чотириста п'ятдесят гривень 37 копійок

Відвантажив (ла)
 Бухгалтер Т.Ю. Качмарська
 ЕП КАЧМАРСЬКА
 Тетяна Юріївна

Отримав (ла)

ЕП Качкан
 Всеволод
 Мосипович

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10 716,2	10 716,2
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	113,7	113,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14 933,4	19 505,6
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	25 763,3	30 335,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 635,7	3 307,5
розрахунками з бюджетом	1620	1 047,9	4 158,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	342,3	437,2
розрахунками зі страхування	1625	150,5	291,3
розрахунками з оплати праці	1630	562,3	1 069,0
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	166,8	17 625,8
Усього за розділом III	1695	5 563,2	26 452,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	32 272,9	57 852,5

2. Звіт про фінансові результати

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	80 784,8	54 006,3
Інші операційні доходи	2120	6 334,9	917,9
Інші доходи	2240	24,0	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	87 143,7	54 924,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(70 549,9)	(42 831,1)
Інші операційні витрати	2180	(10 744,8)	(4 927,2)
Інші витрати	2270	(270,2)	(429,8)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(81 564,9)	(48 188,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	5 578,8	6 736,1
Податок на прибуток	2300	(1 006,6)	(1 212,5)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	4 572,2	5 523,6

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

EP Качкан
Всеволод
Носилович

EP Юркевич

Алла Миколаївна

Качкан Всеволод Йосипович

(ініціали, прізвище)

Юркевич Алла Миколаївна

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад